

หลักและข้อควรระวังในการแปลจีน-ไทย ไทย-จีน¹

กนกพร นุ่มทอง, ศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

อีเมล: kanokporn.n@ku.th, siriwan.l@ku.th

รับบทความ: 18 กันยายน 2562 แก้ไขบทความ: 20 พฤศจิกายน 2562 ตอรับบทความ: 6 ธันวาคม 2562

บทคัดย่อ : การแปลเป็นสิ่งที่พื้นฐานที่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศทุกคนต้องประสบพบเจอ ไม่ว่าจะแปลเป็นการแปลภาษาต่างประเทศเป็นภาษาแม่ หรือการแปลภาษาแม่เป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งแน่นอนว่าเนื่องจากภาษาแต่ละภาษาต่างมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ทำให้บางครั้งผู้แปลอาจพบปัญหาในการแปลได้ บทความนี้ผู้เขียนนำเสนอหลักและข้อควรระวังในการแปลจีน-ไทย และไทย-จีน 10 ประการ ได้แก่

1. คำมีหลายความหมายและหลายหน้าที่ จำเป็นต้องรู้ชัดว่าประโยคนั้นใช้คำใน ความหมายใดและหน้าที่ใด แล้วจึงคิดคำแทนให้เหมาะสมทั้งความหมายและระดับภาษา
2. คำในภาษาไทยและภาษาจีนมีความหมายทับซ้อนกันแต่กว้างแคบไม่เท่ากัน ต้อง ระมัดระวังในการเลือกใช้คำแปล
3. คำที่เป็นชื่อเฉพาะต้องแปลให้ตรงกับธรรมเนียมปฏิบัติที่มีมา หากจำเป็นต้องคิดคำ แปลขึ้นใหม่ ในกรณีที่แปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย ต้องเลือกใช้อักษรให้เหมาะสม ส่วน การแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนต้องเลือกใช้คำหรือระมัดระวังเรื่องการถอดเสียง
4. คำที่เป็นชื่อสัตว์และชื่อพืชต้องค้นชื่อทางวิทยาศาสตร์เสมอ

¹ บทความนี้พัฒนามาจากบทที่ 2 หลักและข้อควรระวังในการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีนของตำรา การแปลภาษาไทยเป็น ภาษาจีน ของ รศ. ดร. กนกพร นุ่มทอง ซึ่งตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2553 และพิมพ์ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2554 โดยในปัจจุบันไม่ตีพิมพ์ใหม่ แล้ว บทความนี้ผู้เขียนปรับการอธิบายเนื้อหาให้เหมาะสมกับการแปลทั้งภาษาจีนเป็นภาษาไทยและจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน ปรับตัวอย่างการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน เพิ่มตัวอย่างการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทย รวมถึงจัดแบบฝึกหัดออก เพื่อให้ เหมาะสมต่อการเผยแพร่ในรูปแบบของบทความ

5. วันเดือนปี ที่อยู่ ต้องปรับลำดับและความเคยชินให้ตรงกับลักษณะของภาษาปลายทาง
6. ตัวเลขและลักษณนามต้องปรับให้ตรงกับความเคยชินในภาษาปลายทาง
7. การแปลสำนวน สุภาษิต คำพังเพยเป็นภาษาธรรมดา หรือใช้สำนวนโวหารที่มีอยู่ในภาษาปลายทาง โดยต้องระวังเรื่องความแตกต่างของความหมายและน้ำเสียง
8. รู้จัก ตัด เติม และปรับข้อความให้เหมาะสมกับวิธีการแสดงออกในภาษาปลายทาง
9. เรียงประโยคตามโครงสร้างภาษาปลายทางหรือตามความนิยมในภาษาปลายทาง
10. ในกรณีที่การลำดับความในต้นฉบับอ่านเข้าใจยาก สามารถเรียบเรียงลำดับความได้ตามความเหมาะสม

เนื่องจากเนื้อหาด้านการแปลมีความหลากหลาย ดังนั้นการศึกษาหลักและข้อควรระวังในการแปลจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะทำให้ผู้แปลสามารถนำหลักดังกล่าวมาใช้พัฒนาทักษะด้านการแปลของตนได้ อนึ่ง ผู้ศึกษาควรพิจารณาปรับและเลือกใช้หลักการที่เหมาะสมกับสถานการณ์

คำสำคัญ: หลักและข้อควรระวังในการแปล; การแปลภาษาจีน-ไทย; การแปลภาษาไทย-จีน

Principles and Precautions in Translating Chinese to Thai Language and Thai to Chinese Language¹

Kanokporn Numtong, Siriwan Likhidcharoentham

Chinese Section, Eastern Languages Department, Faculty of Humanities, Kasetsart University,
Bangkok, 10900, Thailand

E-mail: kanokporn.n@ku.th, siriwan.l@ku.th

Received: 18th September 2019 Revised: 20th November 2019 Accepted: 6th December 2019

Abstract: The translation is a basic thing that every foreign language learner must encounter, whether to translate foreign languages into mother tongue or to translate mother tongue into foreign languages. Since each language is unique, and has different characteristics, causing translators sometimes encounter difficulties in translation. In this article, the author presents 10 interesting points of the principles and precautions in translating Chinese Language to Thai and Thai Language to Chinese, including

1. A word has many meanings and many functions. It is necessary to know clearly what the meaning of the sentence is and what its function is.

¹ This article is developed from Chapter 2 Principles and Precautions in Translating Thai to Chinese Language from Thai into Chinese Language Translation textbook of Assoc.Dr. Kanokporn Numtong, published in 2010, and 2nd edition in 2011, which no longer reprinted. In this article, the author adapts the content explanation to be suitable for the topic of the translation of Chinese to Thai Language and Thai to Chinese Language; moreover, the examples of Thai to Chinese Language translation have been adjusted and added, including cutting out some exercises, making the content suitable for publication in the form of articles.

Then think of the word that is appropriate for both meaning and language level.

2. Even the words in Thai and Chinese language have overlapping meanings, but the word meaning width is not equal; therefore, the translator must be careful when choosing the word in translation.

3. Words that are proper nouns must be translated in accord with the existing practices and tradition. If need to create the new words, In case of translation from Chinese into Thai language, the right font must be chosen. And, when translating from Thai into Chinese language, word choosing and transcribing are particularly concerned.

4. Words that are animal or plant names, those always have to be searched for scientific names for translation.

5. The order and the familiarity of date, month, year, and address must be adjusted to match with nature and characteristics of the destination language.

6. Numbers and classifiers must be adjusted to match the familiarity and characteristics of the destination language.

7. Translation of idioms, proverbs, and aphorisms into plain language, or into destination language's idioms must be careful with the differences in meaning and tone of the speeches.

8. Learn how to cut, add, and adjust the text to suit the way of expression in the destination language.

9. Arrange sentences according to the structure of the destination language or according to popularity in the destination language.

10. In case that the order of the original text is difficult to understand, the translator is able to arrange the sequence as appropriate.

Due to the variety of translation content; therefore, it is important to study the principles and precautions of translation, because it will make the translator able to apply the principles to improve their translation skills. In addition, the principles must be considered, adjusted, brought in use by appropriate situations.

Keywords: Translation Principles and Precautions Chinese-Thai Language Translation Thai-Chinese Language Translation

中泰与泰中翻译原则和注意事项¹

吴琼, 林饶美

农业大学人文学院东方语言系中文专业, 曼谷, 10900, 泰国

电子邮箱: kanokporn.n@ku.th, siriwan.l@ku.th

收稿日期: 2019-09-18 修回日期: 2019-11-20 接受日期: 2019-12-06

摘要: 翻译是每一个学习外语者常接触到的, 包括外语翻译成母语, 以及母语翻译成外语。由于不同的语言有其自己的特性, 这或许会给翻译者造成困扰。在这篇文章中, 作者介绍了中泰翻译和泰中翻译中常见的 10 个翻译原则和注意事项, 分别是:

一、多义词和多种语法功能的词, 必须明确在这个句子中, 选择的词语要表达什么意思, 以及所选词语在句子中充当的成分, 然后选择合适的词语。

二、泰语和汉语的词义相似, 但是两个词的词义范围不同, 词语翻译时需谨慎。

三、专属名称, 应尊重源语言的原有习俗, 如果目标语言中没有约定俗成的词, 汉语翻译成泰语时翻译者创造新词时应该选择合适的泰语, 而将泰语音译成汉语时需要仔细推敲选择合适的词。

四、动植物名称应选择使用学名。

五、翻译日期和地点时需按照目标语言习俗和约定俗成的顺序翻译。

六、数量词的翻译应符合目标语言的习俗。

¹这篇文章是吴琼副教授编写的《泰汉翻译教材的翻译原则和注意事项》内容的延伸, 这本书于佛历 2553 年首次印刷, 佛历 2554 年第二次印刷, 现在已不再印刷。本文中作者在内容上作了适当的修改, 使之既适合中泰翻译, 又适合泰中翻译。除了泰中翻译举例外, 又增加了中泰翻译, 同时去除了练习部分, 这样更符合文章的发表要求。

七、翻译成语、谚语和俗语时，目标语言中有相应的词语和辞藻，需注意意思和语气的区别。

八、通过增减词语和调整译文使之符合目标语言的表达方式。

九、语序应符合目标语言的句子结构或表达方式。

十、如果原文意思晦涩难懂，可以根据内容重新组织语言。

由于翻译的内容复杂多样，因此学习翻译原则和了解翻译时需要注意的事项就变得尤为重要，这可以让翻译者根据上述内容提高自己的翻译水平，并视情况灵活运用。

关键词： 翻译原则和注意事项 中泰翻译 泰中翻译

หลักการแปลพื้นฐานเป็นสิ่งสากล ไม่ว่าจะใช้กับการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาไทย จำเป็นต้องมุ่งเน้นความถูกต้องชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญ จากนั้นจึงขัดเกลาภาษาให้สละสลวย การแปลจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งให้ตรงกัน สมบูรณ์พร้อมด้านความหมาย ความเหมาะสมในเรื่องระดับคำ ตลอดจนน้ำเสียงที่ใช้เป็นนัยเป็นเรื่องราวยิ่ง กระทั่งมีผู้กล่าวว่าภาษานั้นแปลกันไม่ได้ ที่ว่า “แปลไม่ได้” นั้น มิได้หมายความว่าแปลไม่ได้จริงๆ หากแต่หมายถึงจะแปลให้ได้เนื้อหาและรสคำสมบูรณ์เหมือนต้นฉบับทุกประการนั้นเป็นไปได้ยาก และด้วยเหตุที่แปลไม่ได้นี้เอง จึงต้องศึกษาหลักและข้อควรระวังในการแปล เพื่อลดความผิดพลาดให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด

ผู้เขียนได้สรุปหลักและข้อควรระวังในการแปลจีน-ไทย ไทย-จีนจากประสบการณ์การแปลและการสอนการแปลเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจการแปลจีน-ไทย ไทย-จีน ไว้ 10 ข้อ ดังนี้

1. คำมีหลายความหมายและหลายหน้าที่ ต้องรู้ชัดว่าประโยคนั้นใช้คำในความหมายใด และหน้าที่ใด แล้วจึงคิดคำแทนให้เหมาะสมทั้งความหมายและระดับภาษา

ก่อนแปลเรื่องใดก็ตาม สิ่งสำคัญที่สุดคือความเข้าใจของผู้แปลต่อต้นฉบับ ปัญหาพื้นฐานในการแปล คือไม่สามารถตีความต้นฉบับได้ชัดเจน ซึ่งหากผิดพลาดในขั้นตอนนี้แล้ว ต่อให้เรียบเรียงภาษาได้สละสลวยเพียงใด ก็ยังถือว่าเป็นการแปลผิดอยู่นั่นเอง

ภาษาไทยกับภาษาจีนเป็นภาษาตระกูลคำโดด จึงไม่มีปัญหาในเรื่องของการเติมวิภัติ-ปัจจัยว่าคำนั้นคำนี้ทำหน้าที่ใดในประโยค หากมองผิวเผินอาจเข้าใจผิดว่าการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทยหรือการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีนนั้นง่าย แต่ในความเป็นจริงแล้วเป็นเรื่องยาก เพราะการที่ไม่มีวิภัติปัจจัย ทำให้ภาษากำกวมทั้งในแง่ของความหมายและหน้าที่ของคำ การระมัดระวังในเรื่องการตีความคำ ซึ่งเป็นหน่วยเล็กที่สุดจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง

ฉะนั้นการแปลคำใดก็ตาม ผู้แปลต้องเข้าใจความหมายทุกมุม รู้ว่าคำนั้นมีความหมายว่าอะไรได้บ้าง รวมถึงในบริบทดังกล่าวคำนั้นหมายความว่าอย่างไร ต้องเข้าใจความหมายทั้งโดยอรรถและโดยนัย จากนั้นพิจารณาคำที่จะใช้แปลให้เหมาะสม

ข้อนี้เป็นข้อควรระวังเบื้องต้นในการแปล เนื่องจากไม่ว่าผู้แปลจะแปลจากภาษาใดไปเป็นภาษาใดก็ตาม แม้แต่คำที่เราคิดว่าง่ายก็สามารถแปลได้ต่างกันเป็นหลายอย่าง ตัวอย่างเช่น คำว่า *เด็ก* ซึ่งพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ดังนี้

เด็ก. น. คนที่มีอายุยังน้อย; ว. ยิ่งเล็ก; อ่อนวัยกว่าในคำว่า เด็กกว่า
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 442)

พจนานุกรมให้ความหมายพื้นฐานของ *เด็ก* ที่เป็นคำนามคือคนที่มีอายุยังน้อย เป็นความหมายที่พบบ่อยที่สุด แต่ในทางกฎหมายให้คำจำกัดความไว้ละเอียด นอกจากนั้นยังสามารถใช้ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์อื่นในประโยคได้อีกด้วย

คำว่า *เด็ก* ในความหมายทั่วไป แปลได้ว่า 孩子 ในภาษาจีน เช่น เด็กอ้วนไม่ได้หมายความว่าสุขภาพดี (เด็ก-คนที่มีอายุยังน้อย) ประโยคนี้พูดถึงเด็กในความหมายทั่วไป จึงใช้คำว่า 孩子 ประโยคดังกล่าวแปลง่าย ๆ ได้ว่า 胖孩子不一定健康。

แต่คำว่า *เด็ก* หากปรากฏในประโยคอื่น อาจจะมีคำแปลที่ต่างกันหลากหลาย เช่น

1. กระทรวงสาธารณสุขเตือน ยารักษาสิวมีผลต่อ*เด็ก*ในครรภ์
2. โกลัสบทึบที่ไร มี*เด็ก*มาขอคะแนนทุกวันเลยเนี่ย
3. เจ้าของร้านเน็ตยิง*เด็ก*ในร้านดับอนาถ
4. รวบแม่เล้าวัยสิบสี่ มี*เด็ก*ในสังกัด 5 คน
5. ผีเสื้อราตรีหอย คุม.ห้าม*เด็ก*นั่งตรงคิโนโอะเกะ
6. “เอ” โผล่เคลียร์ข่าว โต้ฉก*เด็ก* “พจน์ อานนท์”
7. เฮ้ย นี่*เด็ก*ฉันทะแก ห้ามยุ่งเชียวยะ
8. เขา*เด็ก*กว่าเธอตั้งหลายปีแน่ะ

จากประโยคข้างต้น จะเห็นว่า *เด็ก* ในประโยคข้างต้นมักมีความหมายร่วมกันคือ คนที่อายุน้อย แต่ก็แตกต่างกันมาก บางประโยคอาจพอแปลด้วยคำว่า 孩子 ได้ แต่หากแปลเป็นอย่างอื่นจะเหมาะสมกว่า และบางประโยคก็ไม่สามารถใช้คำว่า 孩子 ได้เลย ส่วนประโยค

สุดท้ายนั้นทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ต่างกับประโยคอื่นๆ กล่าวคือ เป็นกริยาแสดงสภาพบอกอายุ มีความหมายว่า อ่อนวัยกว่า

กระทรวงสาธารณสุขเตือน ยารักษาสิวมีผลต่อเด็กในครรภ์
(เด็ก-ตัวอ่อนในครรภ์มารดา)

ประโยคนี้เป็นภาษาในการพูดหัวข่าว ถ้าเป็นภาษาพูด อาจใช้ว่า ลูกในท้อง ซึ่งผู้แปลอาจแปลว่า 肚子里的孩子 ได้ แต่ในเมื่อเป็นภาษาข่าวที่ต้องการความกระชับ เมื่อคำว่า เด็ก ในที่นี้ระบุว่ายู่ในครรภ์ ผู้แปลที่มีความไว้วางใจกับระดับภาษา แต่ยังมีประสบการณ์ไม่มากพอ อาจตัดสินใจได้ว่าไม่ควรใช้คำว่า 孩子 เมื่อคิดหาคำแทน เด็ก คำอื่นก็นึกถึงคำว่า 婴儿 ซึ่งโดยทั่วไปแปลว่า ทารก โดยในภาษาไทยมีคำว่า ทารกในครรภ์ จึงแปลว่า 肚子里的婴儿 การแปลเช่นนี้ไม่ได้ถือว่าผิดทีเดียว เพราะในภาษาจีนก็มีการใช้ในลักษณะนี้ แต่ก็ได้ต่างกับ 肚子里的孩子 เพราะยังขาดความกระชับชัดเจน การแปลที่ถูกต้อง ควรใช้คำว่า 胎儿

卫生部警告祛痘产品对胎儿不利。

คำว่า เด็ก ในความหมายทารกในครรภ์หรือลูกในท้อง มีความหมายเชื่อมโยงกับความหมายพื้นฐาน คือ คนที่มีอายุน้อย จึงพอจะใช้คำว่า 孩子 ได้ แต่ไม่ดีเท่า 胎儿

ใกล้สอบที่ไร มีเด็กมาขอคะแนนทุกวันเลยเนี่ย

(เด็ก-นักเรียน นิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นลูกศิษย์ของผู้พูด)

คำว่า เด็ก ในประโยคนี้ หมายถึงนักเรียน ยังพอแปลว่า 孩子 ได้เช่นกัน แต่ถ้าจะให้ชัดเจน ควรแปลว่า 学生

每次快到考试的时候，每天都有学生来求老师加分。

ประโยคที่ 4-7 คำว่า เด็ก หมายถึงคนที่มีสังกัดในงานอาชีพบางอย่าง น่าจะมีอายุไม่มากนัก แต่อาจจะเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วก็ไปได้ เช่น

เจ้าของร้านเน็ตยิงเด็กในร้านดับอนาถ (เด็ก-พนักงานในร้าน)

รวมแม่เล่าวัยสิบสี่ มีเด็กในสังกัด 5 คน (เด็ก-โสเภณี)

ผีเสื้อราตรีหอยยอ ครม.ห้ามเด็กนั่งตริงคี่ในโอเคะ

(เด็ก-สาวนั่งตริงค์ โอเค-ภาษาขวยย่อจากคาราโอเกะ)

“เอ” โผล่เคลียร์ข่าว โต๊ดเด็ก “พจน์ อานนท์”

(เด็ก-นักแสดงในสังกัด)

คำว่า *เด็ก* ทั้งสี่ตำแหน่งนี้ ไม่สามารถแปลว่า 孩子 ได้ และแม้จะมีความหมายร่วม หมายถึงเป็นคนมีสังกัดอาชีพ ก็ต้องแปลต่างกัน ดังนี้

一名网吧员工惨遭老板开枪打死。

因为 5 名雏妓找生意，14 岁雏鸨被捕。

内阁下令禁止卡拉 ok 雇佣陪酒小姐，夜蝴蝶沮丧。

“A” 出面撇清抢 “普·阿农” 手上明星的绯闻。

จะเห็นได้ว่าผู้แปลต้องคิดคำแทนคำว่า *เด็ก* โดยพิจารณาความหมายในประโยคนั้น ๆ เป็นสำคัญ

สำหรับประโยคที่ 8 เป็นภาษาที่อาจพบในกลุ่มวัยรุ่นหญิง

เฮ้ย นี่*เด็ก*ฉันทะแ ก ห้ามยุงเซียวนะยะ (เด็ก-คนรัก คนที่หมายตา)

คำว่า *เด็ก* ในที่นี้แปลเป็นภาษาจีนค่อนข้างยาก เพราะผู้พูดอาจพูดจริงจัง หรือพูดเล่นด้วยความคะนองปากก็ได้ ซึ่งในที่นี้อาจหมายถึงคนรักที่กำลังคบหากันอยู่ หรืออาจเป็นแค่เพียงคนที่ผู้พูดกำลังถูกใจหรือหมายตา โดยคำว่า *เด็ก* ในที่นี้ไม่น่าจะอายุมาก แต่ก็ไม่จำเป็นว่าต้องอายุน้อยกว่าผู้พูดเสมอไป อาจจะมีอายุใกล้เคียงกันได้ ผู้แปลสามารถแปลคำว่า *เด็ก* หรือ *เด็กฉันทะ* เป็น 我男朋友 หรือ 我喜欢的人 ทว่าอาจเกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย และยังไม่ได้อารมณ์ตามต้นฉบับ หากไม่มีข้อความอื่นมาประกอบให้รู้ชัด อาจใช้วิธีละไว้ในฐานที่เข้าใจ ดังนี้

嘿！他可是我的，不许碰哦。

การแปลข้างต้นใช้วิธีละคำว่า *เด็ก* ไว้ แต่เมื่ออ่านรวมทั้งประโยค สามารถสื่อความหมายและอารมณ์ของผู้พูดได้เป็นอย่างดี

อนึ่ง ในการเลือกคำแปลนอกจากความหมายถูกต้องแล้ว ก็ต้องระมัดระวังเรื่องระดับภาษาด้วย ตัวอย่างเช่น คำว่า *เด็ก* ในประโยคแรกมีความหมายว่าคนที่อายุน้อย เป็นภาษาทั่วไป เลือกใช้คำว่า 孩子 แต่ถ้าเป็นภาษาทางการหรือภาษาพูดซึ่งมีน้ำเสียงต่างกันไป แม้จะมีความหมายอย่างเดียวกัน ก็ยังต้องเลือกคำแปลโดยปรับระดับภาษาให้เหมาะสมด้วย เช่น

胖胖儿童不代表身体健康。(ภาษาทางการ น้ำเสียงจริงจัง)

胖娃娃不一定健康呀。(ภาษาพูด น้ำเสียงบ่งความเอ็นดูเด็ก)

สำหรับประโยคสุดท้ายนั้น คำว่า *เด็ก* ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ต่างจากประโยคอื่น

เขาเด็กกว่าเธอตั้งหลายปีแน่ะ

เห็นชัดว่า คำว่า *เด็ก* ในประโยคนี้ไม่ได้เป็นคำนาม แต่เป็นคำวิเศษณ์บอกอายุ มีความหมายว่า อ่อนวัยกว่า อาจใช้คำว่า 小 หรือ 年轻 ในการแปล

他比你小好几岁。

他比你年轻好几岁。

โดยทั่วไปผู้สนใจศึกษาการแปลที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องการวิเคราะห์หน้าที่ของคำในประโยคภาษาไทย แต่อาจพบปัญหาคือ แม้คำในภาษาไทยทำหน้าที่อย่างเดียวกัน (เช่น เป็นกริยาเหมือนกันหรือเป็นนามเหมือนกัน) แต่ความหมายที่แท้จริงในแต่ละประโยคก็มิได้เหมือนกันเสมอไป เช่นนี้แล้วการคิดคำแทนในภาษาจีนก็ย่อมต่างกันไป

สำหรับการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทยก็เช่นเดียวกัน คำในภาษาจีนจำนวนไม่น้อยที่มีหลายความหมาย อาทิ คำว่า “人家” ตามพจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบัน ฉบับที่ 7 (现代汉语词典 第七版, 2017:1097) สามารถทำหน้าที่เป็นคำนามและสรรพนามได้ โดยในบทความนี้จะกล่าวถึงความหมายเมื่อเป็นคำสรรพนาม กล่าวคือ 1. ใช้เพื่อเรียกคนที่ไม่ใช่ตนเองหรือคู่สนทนา 2. ใช้เรียกแทนคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่ง มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “他” หรือ “他们” 3. ใช้เรียกแทนตนเอง ดังนั้นหากประโยคในภาษาจีนปรากฏคำว่า “人家” ผู้แปลควรตีความได้ว่าคำดังกล่าวมีความหมายว่าอย่างไร ตัวอย่างเช่น

这件事到底怎么回事儿我也不清楚，可是人家都这么说。

你快把书还给人家去吧。

你可真是笨得厉害，人家胖虎可比你强多了。

你想过来也应该打一声招呼，干吗把人家给吓死了。

ประโยคข้างต้น หากแปลเป็นภาษาไทยจะมีความหมาย ดังนี้ 这件事到底怎么回事儿我也不清楚，可是人家都这么说。จริงๆ แล้วเรื่องนี้เป็นอย่างไรฉันก็ไม่แน่ใจนัก แต่คนอื่นพูดกันมาแบบนี้

ประโยคนี้ 人家 มีความหมายแบบที่หนึ่ง คือ คนอื่น ผู้อื่น

你快把书还给人家去吧。เธอรีบเอาหนังสือไปคืนเขาได้แล้ว

你可真是笨得厉害，人家胖虎可比你强多了。เธอนี้ซื่อป้อจริงๆ ใจแอนด์เขาเก่งกว่าเธอเยอะเลย

你想过来也应该打一声招呼，干吗把人家给吓死了。เธอจะมาก็บอกกันสักคำ ทำเอาฉันหัวใจจะวายตาย

2. คำในภาษาไทยและภาษาจีนมีความหมายทับซ้อนกันแต่กว้างแคบไม่เท่ากัน ต้องระมัดระวังในการเลือกใช้คำแปล

คำจำนวนมากในภาษาไทยและภาษาจีน มีความหมายทับซ้อนกัน แต่กว้างแคบไม่เท่ากัน พอใช้แทนกันได้ แต่ไม่หมด ต้องให้ความระมัดระวังในการเลือกใช้คำแปลที่เหมาะสมอันที่จริงแล้ว ข้อนี้สืบเนื่องมาจากหลักและข้อควรระวังข้อที่ 1 แต่ที่จำเป็นต้องแยกออกมาเป็นอีกข้อหนึ่งต่างหาก เพราะเป็นประเด็นที่ผิดพลาดได้ง่าย โดยเฉพาะในกรณีคำในภาษาต้นฉบับมีความหมายกว้างกว่าคำในภาษาฉบับแปล ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นบางครั้งเป็นเพราะความไม่รอบคอบของผู้แปล แต่บางครั้งก็เป็นเรื่องสุดิวสัยเพราะขาดบริบทในการตีความ ลักษณะดังกล่าวพบมากกับคำที่ใช้บ่อย ตัวอย่างเช่น คำว่า กระจก ในประโยคนี้

แม้เช็ดกระจกเสร็จแล้วก็ถูพื้น

คำว่า *กระจก* ในประโยคนี้อาจสามารถแปลได้ 2 อย่าง คือ *玻璃* และ *镜子* กล่าวคือคำแรกหมายถึงกระจกใสที่ใช้เป็นหน้าต่าง คำหลังหมายถึงกระจกเงาสำหรับส่องหน้า ประโยคนี้อาจไม่มีบริบท ย่อมเป็นการยากที่จะระบุให้ชัดเจนได้ว่าหมายถึงคำใด และควรจะแปลเช่นไร หากเป็นห้องรับแขกก็น่าจะหมายถึงกระจกใส หากเป็นห้องนอนก็น่าจะหมายถึงกระจกเงา แต่อาจจะหมายถึงทั้งกระจกใสและกระจกเงาในประโยคเดียวกันก็เป็นไปได้ ในกรณีที่ห้องที่แม่กำลังทำความสะอาดนั้นเป็นห้องที่มีทั้งกระจกเงาและหน้าต่างกระจก ซึ่งหากเป็นกรณีนี้อาจต้องแปลใส่ไว้ทั้ง 2 คำจึงจะครอบคลุม

妈妈擦完了玻璃和镜子就擦地板。

ลักษณะเช่นนี้พบได้บ่อยกับคำที่ใช้ทั่วไป ตัวอย่างเช่นคำว่า *ทิชชู* หรือ *กระดาษทิชชู* ซึ่งแบ่งเป็นหลายประเภทตามประโยชน์ใช้สอย เช่น กระดาษเช็ดหน้า กระดาษชำระ กระดาษเช็ดปาก กระดาษชำระเอนกประสงค์ ในภาษาไทยมักเรียกเหมารวมโดยไม่แยกการใช้งาน ในภาษาจีนแยกละเอียดเป็น *面纸* (纸手帕)、*卫生纸*、*餐厅纸*、*纸毛巾* (生活用纸) ตามลำดับ

ช่วยหยิบ*ทิชชู*ให้หน่อย

麻烦递给我 (张、几张、点) 面纸/卫生纸/餐厅纸/纸毛巾。

ประโยคนี้อาจมีสถานการณ์ประกอบ เช่น ผู้พูดอยู่หน้ากระจกแต่งหน้าหรือกำลังร้องไห้ ผู้พูดอยู่ในห้องน้ำหรือจะไปห้องน้ำ ผู้พูดกำลังรับประทานอาหาร หรือ ผู้พูดกำลังทำความสะอาดห้องครัว ก็จะไม่เกิดปัญหาในการตีความว่าเป็นกระดาษประเภทใด หากแปลผิดก็เป็นเพราะความไม่รอบคอบของผู้แปล เนื่องจากในความคิดของคนไทย เห็นว่าเป็นสิ่งของประเภทเดียวกัน

คำที่เป็นนามธรรมจำนวนหนึ่งก็มีปัญหาในลักษณะเดียวกัน เป็นต้นว่า คำว่า *กตัญญู* ในภาษาไทย ซึ่งในภาษาจีนนิยมแปลว่า *孝* แต่อันที่จริงแล้ว คำว่า *孝* ในภาษาจีนมีความหมายแคบกว่า *กตัญญู* ในภาษาไทยมาก

มงคลข้อที่ 25 ในมงคล 38 ประการของพุทธศาสนา กล่าวถึงความกตัญญูไว้ว่าเป็นการ รู้คุณและตอบแทนท่านผู้นั้น สิ่งของหรือผู้คนที่ควรกตัญญูนั้นมีดังนี้ 1) กตัญญูต่อบุคคล บุคคลที่ควรกตัญญูก็คือใครก็ตามที่มีบุญคุณควรระลึกถึงและตอบแทนพระคุณ เช่น บิดา มารดา อาจารย์ เป็นต้น 2) กตัญญูต่อสัตว์ ได้แก่สัตว์ที่มีคุณต่อเราช่วยทำงานให้เรา เราก็ควร เลี้ยงดูให้ดี เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย หรือสุนัขที่ช่วยเฝ้าบ้าน เป็นต้น 3) กตัญญูต่อสิ่งของ ได้แก่ สิ่งของทุกอย่างที่มีคุณต่อเรา เช่น หนังสือที่ให้ความรู้แก่เรา อุปกรณ์ทำมาหากินต่างๆ เราไม่ควรทิ้งขว้าง หรือทำลายโดยไม่เห็นคุณค่า

จะเห็นได้ว่า กตัญญู มีความหมายกว้างครอบคลุมทั้งการรู้คุณและตอบแทนคุณ บุคคล สัตว์ สิ่งของ ในขณะที่ 孝 ใช้กับการรู้คุณและเชื่อฟังบิดา มารดา กตัญญู ในภาษาไทยหาก แปลเป็นภาษาจีนอาจแปลได้หลายคำ หากใช้หมายถึงการรู้คุณและตอบแทนคุณในความหมายกว้างอาจแปลได้ว่า 知恩图报 หากใช้กับบิดามารดาควรใช้ว่า 孝顺父母 หากใช้ กับประเทศชาติ หมายถึง 为国尽忠

สำหรับการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทยก็เช่นเดียวกัน คำที่มีความหมายทับซ้อนแต่กว้าง แคบไม่เท่ากันนี้ ซึ่งเป็นปัญหาอย่างมากในการแปลโดยเฉพาะคำเรียกขานและคำบอก ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

阿姨，给我一块钱吧（给我一点儿钱吧）。

外孙考上了大学，该送他什么礼物呢（该给他什么奖励）？

ประโยคแรก 阿姨，给我一块钱吧（给我一点儿钱吧）。 ซึ่งแปลเป็น ภาษาไทยได้ว่า น้าคะ / ป้าคะ ขอตั้งค์หนูสักบาทสิ

ในที่นี้ผู้พูดอาจจะเป็นหลานจริง ๆ เป็นเด็กที่ผู้ฟังรู้จัก หรือเป็นเด็กเร่ร่อนก็ได้ คำว่า 阿姨 เป็นได้ทั้งญาติจริง (น้องสาวหรือพี่สาวของแม่) หรือคนแปลกหน้า เพราะสามารถใช้ เป็นคำเรียกผู้หญิงที่อายุน้อยหรือมากกว่าแม่ โดยตามธรรมเนียมจีนเวลานับญาติกับคนที่ ไม่ใช่ญาติจริงจะนิยมนับฝ่ายพ่อ เช่น 爷爷、奶奶、叔叔 (ในกรณีผู้ชายอายุน้อยกว่าพ่อ

แม่) ขณะที่ธรรมเนียมไทยเวลานับญาติกับคนที่ไม่ใช่ญาติจริงจะนิยมนับฝ่ายแม่ เช่น ตา ยาย
น้ำ เป็นต้น

ว่าประโยคข้างต้น สามารถแปลคำว่า 阿姨 เป็นภาษาไทยว่า น้ำ หรือ ป้า เพียงแต่
ผู้อ่านอาจเกิดความสับสนว่า น้ำ ในที่นี้เป็นเพศหญิงหรือเพศชาย ในขณะที่หากแปลว่า ป้า ก็
จะไม่ชัดเจนว่าเป็นพี่สาวของแม่หรือพ่อ ดังนั้นประโยคนี้อาจจะแปลว่า น้ำ หรือ ป้า จะต้องอาศัย
บริบทแวดล้อมเป็นสำคัญ

ประโยคที่สอง 外孙 考上了大学, 该送他什么礼物呢 (该给他什么奖励)?
ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า หลาน/หลานชาย สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ จะทำอะไรเป็นรางวัลดี

ในที่นี้ผู้พูดน่าจะเป็นญาติกับ หลาน จริง เพราะ 外孙 มีความหมายว่า ลูกชายของลูก
สาว (หลานตา หรือ หลานยาย) แต่เมื่อแปลเป็นภาษาไทยก็มีปัญหามาก เพราะ ในภาษาไทย
จะนิยมพูดแค่หลาน หรือ หลานชาย ซึ่งเมื่อดูหรือฟังเฉพาะภาษาไทย อาจทำให้ผู้ฟังหรือ
ผู้อ่านสับสนว่าหลานในประโยคเป็นลูกของใคร เป็นญาติฝ่ายใด ทว่าความคลุมเครือทางภาษา
จะหมดไปเมื่อมีสถานการณ์มาประกอบ

จะเห็นได้ว่าการตีความเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในการแปล โดยทั่วไปตีความได้จากบริบทหรือ
สถานการณ์ประกอบ ขอเพียงผู้แปลรอบคอบในการเลือกใช้คำก็จะลดความผิดพลาดที่อาจ
เกิดขึ้นได้มาก

**3. คำที่เป็นชื่อเฉพาะต้องแปลให้ตรงกับธรรมเนียมปฏิบัติที่มีมา หากจำเป็นต้องคิดคำแปล
ขึ้นใหม่ ในกรณีที่แปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย ต้องเลือกใช้อักษรให้เหมาะสม ส่วนการ
แปลจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนต้องเลือกใช้คำหรือระมัดระวังเรื่องการถอดเสียง**

โดยทั่วไป การแปลคำชื่อเฉพาะภาษาต่างประเทศเป็นภาษาจีน หมายรวมถึงการแปล
ชื่อเฉพาะภาษาไทยเป็นภาษาจีน มี 4 วิธี คือ วิธีการทับศัพท์ แปลความหมาย ผสมระหว่าง
การแปลความหมายและการทับศัพท์ และแปลโดยใช้วิธีตั้งชื่อใหม่

1) ทับศัพท์

วิธีการนี้เป็นการทับศัพท์โดยใช้ตัวอักษรจีนที่มีเสียงใกล้เคียงกับคำในภาษาต่างประเทศ คำแปลในภาษาจีนอาจเป็นคำที่มีอ่านรวมกันแล้วไม่มีความหมายแต่มีเสียงไพเราะและตัวอักษรเป็นมงคล หรืออาจมีความหมายใหม่ในภาษาจีนก็ได้ เช่น

ชื่อเฉพาะในภาษาต่างประเทศ	การทับศัพท์เป็นภาษาจีน
Coca Cola	可口可乐
New York	纽约
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	朱拉隆功大学
ชวน หลีกภัย	川立派
โรงแรมเอราวัณ	爱侣湾大酒店

2) แปลความหมาย

วิธีการนี้เป็นการแปลความหมายของคำนั้น ๆ จากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาจีน เช่น

ชื่อเฉพาะในภาษาต่างประเทศ	การแปลเป็นภาษาจีน
Iceland	冰岛
Mediterranean Sea	地中海
Oxford	牛津
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	农业大学
อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ	胜利纪念碑

3) ผสมระหว่างการแปลความหมายและการทับศัพท์

วิธีการนี้แปลความหมายส่วนหนึ่งและทับศัพท์ส่วนหนึ่ง เช่น

ชื่อเฉพาะในภาษาต่างประเทศ	การแปลเป็นภาษาจีน
Charles I	查理一世 (Charles = 查理, I = 一世)
Great Britain	大不列颠 (Great = 大, Britain = 不列颠)
New Zealand	新西兰 (New = 新, Zealand = 西兰)
Northern Ireland	北爱尔兰 (Northern = 北, Ireland = 爱尔兰)
Yugoslavia	南斯拉夫 (Yugo = 南, slavia = 斯拉夫)

4) ตั้งชื่อใหม่

วิธีการนี้เป็นการตั้งชื่อใหม่เป็นภาษาจีน โดยให้สัมพันธ์กับลักษณะพิเศษของชื่อเฉพาะนั้น เช่น

ชื่อเฉพาะในภาษาต่างประเทศ	การแปลเป็นภาษาจีน
ถนนราชดำเนิน	五马路
วัดไตรมิตรวิทยาราม	金佛寺
วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนารามราชวรวิหาร	云石寺
วัดพนัญเชิงวรวิหาร	三宝佛公寺
วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร	金山寺

สิ่งแรกที่ต้องพิจารณาในการแปลชื่อเฉพาะภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศอื่นเป็นภาษาจีน คือ คำนวณว่าให้แน่ชัดว่า คำนั้นๆ เคยมีผู้แปลเป็นภาษาจีนอย่างไร หากเป็นคำที่ใช้กันทั่วไปและเป็นที่ยอมรับแล้ว จะบัญญัติขึ้นใหม่เองมิได้ เนื่องจากมีชาวจีนมาตั้งรกรากในประเทศไทยเป็นเวลานาน จึงมีคำชื่อเฉพาะจำนวนมาก โดยเฉพาะชื่อสถานที่ต่างๆ ในประเทศไทยที่มีชื่อภาษาจีนอยู่แล้ว เนื่องจากชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยมักมาจากทางตอนใต้ของประเทศ หากใช้วิธีทับศัพท์ชื่อสถานที่ ก็ทับศัพท์ด้วยเสียงภาษาถิ่นของตน เช่น แต่จิว ฮกเกี้ยน ฯลฯ ผู้สนใจงานแปลควรยึดตามโดยไม่ต้องคิดหาคำแปลขึ้นใหม่ ไม่ว่าจะคำนั้นจะเป็นที่ถูกใจหรือไม่ นอกจากนี้การแปลชื่อเฉพาะเป็นภาษาจีนที่ใช้กันแพร่หลาย บางครั้งก็

อาจไม่เข้าเกณฑ์ใดที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งสิ้น เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา ในภาษาจีนคือ 湄南河 ซึ่งไม่ได้ตรงคำทั้งความหมายและเสียง “เจ้าพระยา” แต่อย่างไร เสียง 湄南 ทับศัพท์มาจากคำว่า “แม่น้ำ” หากพิจารณาตามรูปศัพท์ 湄南河 จึงมีความหมายว่า “แม่น้ำแม่น้ำ” แต่แม้จะเป็นเช่นนี้ คำว่า 湄南河 ก็เป็นที่ใช้ทั่วไปและทำให้ผู้อ่านเข้าใจตรงกันว่าหมายถึงแม่น้ำเจ้าพระยา จึงต้องใช้ตามโดยเคร่งครัด

ชื่อเฉพาะบางคำมีคำแปลในภาษาจีนหลายคำ โดยมาจากวิธีแปลต่างกัน และอาจเป็นที่ยอมรับแพร่หลายทั้งสิ้น เป็นต้นว่า วัดอรุณราชวราราม มีทั้งคำแปลว่า 黎明寺 (แปลตามความหมาย) และ 郑王庙 (ชาวจีนในประเทศไทยตั้งชื่อใหม่โดยสัมพันธ์กับลักษณะพิเศษของชื่อเฉพาะนั้น) หรือ อยุธยา มีทั้งคำแปลว่า 大城府 (ชาวจีนในประเทศไทยตั้งชื่อใหม่โดยสัมพันธ์กับลักษณะพิเศษของชื่อเฉพาะนั้น) และ 阿育陀耶 (ทับศัพท์) ชื่อเฉพาะบางคำมีคำแปลในภาษาจีนหลายคำ แต่เป็นที่นิยมต่างยุคสมัยกัน เป็นต้นว่า ชลบุรี ปัจจุบันแปลว่า 春武里 (ทับศัพท์) แต่ในอดีตเคยใช้ว่า 万佛岁 (ทับศัพท์ตามชื่อเดิมของชลบุรี คือ บางปลาสร้อย) นครสวรรค์ในอดีตใช้ว่า 北挽坡 (ทับศัพท์จากปากน้ำโพ) ปัจจุบันใช้ว่า 那空沙旺 (ทับศัพท์) แต่คนทั่วไปยังนิยมเรียก 北挽坡 อยู่

ปัจจุบันเราสามารถใช้อินเทอร์เน็ตเข้าช่วยในการค้นหาคำแปลชื่อเฉพาะเป็นภาษาจีน ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำได้โดยง่ายและรวดเร็ว จึงไม่เป็นปัญหาในการค้นหาคำแปลชื่อเฉพาะที่พบเห็นได้บ่อย เป็นต้นว่า ชื่อสถานที่หรือชื่อบุคคลสำคัญ แต่บางครั้งอาจประสบปัญหาในการเลือกข้อมูล เนื่องจากมีการแปลต่างกันหลายแบบ ผู้หากแปลไม่แน่ใจว่าควรเลือกใช้คำใดจึงจะเหมาะสม ในกรณีนี้ ผู้แปลต้องเลือกใช้ตามข้อมูลจากเว็บไซต์ที่น่าเชื่อถือ เช่น เว็บไซต์ของทางราชการ เว็บไซต์ของบุคคลนั้นๆ หรือหน่วยงานนั้นๆ หรืออาจใช้วิธีการสอบถามจากผู้เกี่ยวข้องโดยตรงที่รู้ภาษาจีนเพื่อลดความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น หากผู้แปลเห็นว่าคำแปลชื่อเฉพาะดังกล่าวไม่เหมาะสม อาจเสนอคำแปลใหม่ให้นำไปพิจารณาได้ แต่ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นทางการ ต้องให้เกียรติโดยยึดตามที่บุคคลหรือหน่วยงานนั้นใช้โดยเคร่งครัด เปลี่ยนแปลงเองไม่ได้เป็นอันขาด

ในกรณีที่ไม่มียู่อพยพชื่อเฉพาะนั้นๆ เป็นภาษาจีนมาก่อน หรือหากผู้แปลเห็นว่าคำแปลที่มีไม่เหมาะสม ก็อาจคิดคำแปลใหม่ขึ้นได้ โดยต้องเป็นคำที่ยังไม่ได้ใช้กันทั่วไป หากทับศัพท์ต้องเลือกตัวอักษรที่มีเสียงใกล้เคียงกับชื่อเฉพาะเดิม ความหมายดีและเขียนไม่ยากเกินไป ควรให้ความสำคัญกับความหมายของตัวอักษรเป็นลำดับต้นๆ หากพบเสียงใกล้เคียงกว่า แต่พิจารณาแล้วเห็นว่าความหมายไม่ดีก็จำเป็นต้องเลือกคำที่เสียงใกล้เคียงน้อยกว่าแต่ความหมายดีกว่า อักษรที่เลือกไม่ควรเป็นอักษรที่เขียนยากหรือไม่นิยมใช้ และไม่ควรเลือกอักษรที่จะทำให้ความหมายสับสนเมื่อไว้ในประโยค เป็นต้นว่า

กาญจนา 甘嘉娜 (ไม่ใช่ 干乍那 หรือ 甘扎拿)

ไกรสร 凯颂 (ไม่ใช่ 该送 หรือ 开诵)

ตะวัน 达万 (ไม่ใช่ 搭弯 หรือ 打湾)

อนันท์ 阿南 (ไม่ใช่ 阿因 หรือ 阿难)

ในการแปลชื่อคนควรพิจารณาถึงเพศและเลือกตัวอักษรที่เหมาะสม โดยแม้จะเป็นเสียงเดียวกันในภาษาไทย แต่อาจเลือกใช้อักษรที่ต่างกันภาษาจีน เช่น

เจตนา 杰达纳

สุวรรณ 素婉娜

ธานี 塔尼

มาลินี 玛丽妮

วันชัย 万财

วัลยา 婉拉雅

วิเชียร 威谦

วิภา 薇葩

อาจตัดเสียงพยัญชนะตัวหลังในคำควบกล้ำออกเพื่อให้กระชับ เช่น

ตระกุล 达坤

ปรมาโมช 巴莫

ตัวสะกดแมก กด กต กม ซึ่งไม่มีในภาษาจีน อาจตัดทิ้ง เช่น

วิจิต 威奇

เกரியงต์ดี 江蕊

การแปลนามสกุลด้วยวิธีทับศัพท์ก็สามารถใช้หลักการเดียวกัน แต่ไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงอักษรที่เหมาะสมกับเพศ แต่ในที่นี้จะไม่ยกตัวอย่างการแปลนามสกุลเพื่อมิให้ซ้ำกับนามสกุลที่มีอยู่จริง

สิ่งที่ควรระวังคือ เนื่องจากประเทศไทยมีชาวไทยเชื้อสายจีนและผู้ที่ยื่นภาษาจีนจำนวนมาก บุคคลเหล่านี้มักมีชื่อภาษาจีนอยู่แล้ว เช่น ธนินท์ เจียรวนนท์ มีชื่อจีนว่า 谢国民 อุเทน เตชะไพบูลย์ มีชื่อจีนว่า 郑午楼 เป็นต้น จึงจำเป็นต้องค้นชื่อภาษาจีนของบุคคลนั้นๆ ให้ได้ ไม่ควรคิดคำแปลแบบทับศัพท์ขึ้นใหม่เพราะจะไม่ทราบว่าการกล่าวถึงบุคคลใด สำหรับการแปลภาษาชื่อเฉพาะภาษาจีนเป็นภาษาไทยนั้น โดยทั่วไปพบ 3 กรณี คือ

1) การทับศัพท์

ชื่อเฉพาะในภาษาจีน	การแปลเป็นภาษาไทย
习近平	สี จิ้นผิง
周恩来	โจว เอินไหล
武汉	อู๋ฮั่น
青岛	ชิงเต่า
开封	โคเฟิง

ในการแปลชื่อภาษาจีนเป็นภาษาไทยด้วยการทับศัพท์ ผู้แปลอาจใช้หลักการแปลตามข้อตกลงของสำนักพิมพ์ หรือ ใช้เกณฑ์การถอดเสียงภาษาจีนกลางของราชบัณฑิตยสถาน หรือเกณฑ์การถอดเสียงภาษาจีนการของสำนักนายกรัฐมนตรี หรือผู้แปลอาจใช้การถอดเสียงของตนเอง แต่ต้องเลือกใช้เพียงหลักการใดหลักการหนึ่งเท่านั้น เพื่อความเป็นเอกภาพของภาษา เป็นต้นว่า 习近平 ผู้แปลต้องตัดสินใจว่าในงานแปลชิ้นดังกล่าวจะเขียนว่า “สีจิ้นผิง” “สี จิ้นผิง” “สี จิ้น ผิง” หรือ “จิ้นผิง สี” เป็นต้น

ทว่าหากเป็นชื่อเฉพาะที่มีการใช้แพร่หลายหรือมีบัญญัติในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานอยู่แล้ว ผู้แปลควรเลือกใช้ชื่อที่เป็นที่นิยมหรือที่มีบัญญัติไว้มากกว่าการทับ

ศัพท์ขึ้นมาใหม่ เช่น ปักกิ่ง ไม่จำเป็นต้องแปลว่า เป่ยจิง เซียงไฮ้ ไม่จำเป็นต้องแปลว่า ซ่างไห่ หรือชื่อตัวละครในวรรณกรรมจีน โดยเฉพาะวรรณกรรมจีนที่แปลในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น อาทิ สามก๊ก ซ้องกั๋ง ไซ่ฮั่น จะแปลด้วยภาษาจีนฮกเกี้ยน เช่น โจโฉ ไม่จำเป็นต้องแปลว่า เฉา เขา เล่าปี่ ไม่จำเป็นต้องแปลว่า หลิวเป่ย เป็นต้น

2) แปลความหมาย

ชื่อในภาษาจีน	การแปลเป็นภาษาไทย
战国	รณรัฐ (ชื่อยุคสมัย)
菜头糕	ขนมหัวผักกาด
商务部	กระทรวงพาณิชย์
财政部	กระทรวงการคลัง
珍珠奶茶	ชานมไข่มุก

ชื่อเฉพาะบางคำไม่ควรแปลโดยวิธีการทับศัพท์ เนื่องจากผู้รับสารที่ไม่มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศจีนจะไม่สามารถเข้าใจได้ว่าผู้แปลกำลังสื่อถึงสิ่งใด ฉะนั้นการแปลเป็นภาษาไทยด้วยวิธีแปลความหมายจะทำให้ผู้รับสารได้รับอรรถรสทางภาษาได้ดียิ่งขึ้น อาทิ 战国 แปลเป็นภาษาไทยว่า ยุครณรัฐ (战 หมายถึง รณ- หรือ สงคราม 国 หมายถึง รัฐ ประเทศ) เป็นการแปลชื่อยุคตามความหมาย เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่า เป็นช่วงเวลาในประเทศจีน เต็มไปด้วยการทำศึกสงคราม 财政部 หมายถึง กระทรวงการคลัง อนึ่ง ศัพท์บางคำผู้แปลอาจพบว่าสามารถแปลได้หลายวิธี เช่น 菜头糕 หากแปลตามความหมาย คือ ขนมหัวผักกาด ทว่าบางครั้งอาจมีผู้เรียกอาหารชนิดนี้ด้วยวิธีการทับศัพท์ว่า ไซ่เท้าก้วย

3) ผสมระหว่างการแปลความหมายและการทับศัพท์

ชื่อเฉพาะในภาษาจีน	การแปลเป็นภาษาไทย
浙江大学	มหาวิทยาลัยเจ้อเจียง
关羽庙	ศาลเจ้ากวนอู

少林寺	วัดเส้าหลิน
黄河	แม่น้ำฮวงโห ¹
泰山	ภูเขาไท่ซาน

เนื่องจากชื่อเฉพาะบางคำเป็นชื่อที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานที่ ดังนั้นเพื่อให้ผู้รับสารรู้ว่ากำลังกล่าวถึงสถานที่ใด ผู้แปลจึงเลือกใช้วิธีการแปลแบบผสมระหว่างการแปลความหมาย และการทับศัพท์ ซึ่งโดยมากผู้เขียนพบการแปลอยู่ 2 ลักษณะคือ การแปลความหมาย + การทับศัพท์ อาทิ 浙江大学 แปลเป็นภาษาไทยว่า มหาวิทยาลัยเจ้อเจียง (เจ้อเจียง ทับศัพท์มาจาก 浙江 ส่วนคำว่า 大学 แปลว่า มหาวิทยาลัย) การแปลความหมาย + การทับศัพท์ (+ การทับศัพท์) ตัวอย่างเช่น 泰山 แปลเป็นภาษาไทยว่า ภูเขาไท่ซาน (ไท่ ทับศัพท์มาจาก 泰 ส่วนคำว่า 山 มีการทับศัพท์ว่า ซาน ทั้งยังมีความหมายว่า ภูเขา อีกด้วย) อนึ่ง ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่า วิธีการแปลลักษณะข้างต้นนี้ มักใช้กับคำที่ชื่อเฉพาะดังกล่าว มีคำพยางค์ต้นเป็นคำพยางค์เดียว อาทิ 黄河 แปลเป็น แม่น้ำฮวงโห 庐山 แปลเป็น ภูเขาหลูซาน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปคือ ข้อสำคัญสำหรับการแปลชื่อเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นการแปลไทย-จีน หรือ จีน-ไทย ผู้แปลควรพิจารณาเลือกหลักการแปลที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความเป็นเอกภาพทางภาษาเป็นสำคัญ รวมถึงศึกษาค้นคว้าว่ามีการแปลชื่อเฉพาะดังกล่าวที่ใช้อย่างแพร่หลายหรือไม่ หากเป็นคำที่ใช้กันทั่วไปและเป็นที่ยอมรับแล้ว ผู้แปลจะบัญญัติขึ้นใหม่เองมิได้

4. คำที่เป็นชื่อสัตว์และชื่อพืชต้องค้นชื่อทางวิทยาศาสตร์เสมอ

ปัญหาใหญ่ประการหนึ่งของการแปลภาษาคือ คำที่เป็นชื่อสัตว์และชื่อพืช ซึ่งแน่นอนว่าไม่สามารถแปลตรงตัวได้ อีกทั้งมีชื่อสัตว์และชื่อพืชจำนวนมากที่ไม่สามารถค้นคว้าจากพจนานุกรมสองภาษา ไทย-จีน หรือ จีน-ไทย ทั่วไป หากแต่ต้องอาศัยคู่มือและพจนานุกรมเฉพาะทาง ซึ่งผู้สนใจศึกษาการแปลต้องรู้จักวิธีการค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

¹ บางแห่งแปลว่าแม่น้ำเหลือง ซึ่งจะเป็นวิธีการแปลแบบแปลความหมาย

เนื่องจากประเทศจีนมีพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาล มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง จึงมีชื่อเรียกสัตว์และพืช ค่อนข้างครอบคลุมทั้งเขตหนาว อบอุ่น และร้อน นอกไปจากนั้นตำราในวงการต่างๆ ของประเทศจีนนิยมใช้ชื่อต่างๆ เป็นภาษาจีนทั้งหมด เพื่อสะดวกต่อชาวจีนผู้ศึกษาศาสตร์เฉพาะทางให้สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้โดยไม่เกิดอุปสรรคด้านภาษา สิ่งเหล่านี้เป็นข้อดีในการแปลชื่อสัตว์และพืชจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน เพราะโดยทั่วไปแล้วไม่ต้องคิดหาคำแปลขึ้นใหม่ หรือไม่ต้องใช้วิธีทับศัพท์แล้วอธิบาย แต่ก็ทำให้ผู้แปลต้องมีภาระมากในการค้นหาคำแปลที่ถูกต้อง

การแปลชื่อสัตว์และชื่อพืชที่พบเห็นทั่วไปอย่าง สุนัข แมว หนู กระรอก ม้า กุหลาบ มะลิ สน มะม่วง มะพร้าว ฯลฯ ย่อมไม่เป็นปัญหา เพราะเป็นคำที่ผู้แปลมีกักตุนอยู่ในคลังสมองแล้ว เพียงเห็นก็สามารถแปลได้ทันทีว่า 狗、猫、老鼠、松鼠、马、玫瑰、茉莉、松、芒果、椰子 แต่หากพบชื่อสัตว์ชื่อพืชหายากหรือคำที่ระบุพันธุ์ของสัตว์และพืชนั้นละเอียดก็จะไม่สามารถแปลด้วยคำดังกล่าวได้

แม้ว่าชื่อสัตว์และชื่อพืชจะมีชื่อภาษาอังกฤษ แต่การเปิดพจนานุกรมไทย-อังกฤษ และเปิดพจนานุกรมอังกฤษ-จีน ก็ยังอาจเกิดข้อผิดพลาดได้ เพราะชื่อภาษาอังกฤษนั้นไม่ละเอียดครอบคลุมพอ วิธีการที่ดีที่สุดก็คือต้องค้นชื่อทางวิทยาศาสตร์ของสัตว์หรือพืชนั้นๆ ที่ต้องการแปลให้ได้ก่อน จากนั้นค้นหาชื่อสัตว์หรือชื่อพืชที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ตรงกันในภาษาจีน ซึ่งผู้แปลควรตรวจสอบให้ละเอียดและค้นหารูปประกอบยืนยันให้แน่ชัดว่าถูกต้อง ในการค้นคว้าระดับเบื้องต้นอาจใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเข้าช่วย เพราะทำได้สะดวกรวดเร็ว แต่เมื่อได้คำตอบแล้ว ควรตรวจสอบยืนยันด้วยหนังสือคู่มือเฉพาะทางอีกครั้ง เพื่อให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด

เป็นต้นว่า การค้นชื่อภาษาจีนของกระแตเล็กและกระแตหางขนนก เมื่อค้นข้อมูลเกี่ยวกับกระแต ทำให้ได้ทราบว่ากระแตเป็นสัตว์ที่รูปร่างคล้ายกระรอก แต่มีลักษณะผสมระหว่างสัตว์จำพวกลิงและสัตว์กินแมลง จัดอยู่ในอันดับ Scandentia เมื่อนำชื่ออันดับไปค้นข้อมูลภาษาจีน ได้คำตอบว่า อันดับ Scandentia มีชื่อในภาษาจีนว่า 树鼯目 กระแต คือ 树

鼯 หากข้อความที่ให้แปล กล่าวถึงกระแตเท่านั้น ก็สามารถใช้คำแปลนี้ได้ แต่หากระบุว่าเป็น กระแตเล็กหรือกระแตหางขนนก ก็ไม่สามารถแปลเองว่า 小树鼯 หรือ 鸟羽尾树鼯 หากแต่ต้องค้นต่อไปถึงวงศ์ หรือการจำแนกชั้นที่ย่อยลงมา กระแตเล็กมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ ว่า *Tupaia minor* อยู่ในวงศ์ Tupaiidae ส่วนกระแตหางขนนก มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Ptilocercus lowii* อยู่ในวงศ์ Ptilocercidae ชื่อภาษาจีนที่ถูกต้องคือ 倭树鼯 และ 笔尾树鼯 ตามลำดับ

การแปลชื่อพืชและชื่อสัตว์ต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบ และต้องตรวจสอบชื่อทาง วิทยาศาสตร์เสมอ จะคิดแปลตรงๆ ตามความหมายไม่ได้เป็นอันขาด เป็นต้นว่า เล็บมีอนาง มีชื่อภาษาอังกฤษว่า Rangoon creeper มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Quisqualis indica* Linn. จัดอยู่ในสปีชีส์ *indica* สกุล *Quisqualis* วงศ์ *Combretaceae* เล็บมีอนางนี้มีผู้แปลผิดเป็น 指甲花 เพราะนึกถึงความหมายในภาษาไทยว่า “เล็บ” อันที่จริงแล้ว เล็บมีอนางคือ 使君子 ส่วน 指甲花 นั้นมีชื่อภาษาอังกฤษว่า Garden Balsam ชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Impatiens balsamina* อยู่ในวงศ์ *Balsaminaceae* คือ พืชที่ชื่อว่าเทียนบ้านหรือเทียนไทยนั่นเอง

สำหรับการแปลภาษาชื่อสัตว์และชื่อพืชภาษาจีนเป็นภาษาไทยนั้น หลักการเบื้องต้น เหมือนกับการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน คือต้องสืบค้นชื่อทางวิทยาศาสตร์ก่อน ผู้แปล ไม่ควรแปลเอง เพราะอาจเกิดข้อผิดพลาดได้ เช่น 桂花 ชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Osmanthus fragrans* ภาษาไทยรู้จักในนาม หอมหมื่นลี้ แต่ก็มีชื่อสัตว์และชื่อพืชภาษาจีนจำนวนไม่น้อยที่ นิยมใช้วิธีการแปลแบบทับศัพท์ อาทิ 罗汉果 หล่อฮังก้วย 枸杞 เก้ากั หรือโกลจิเบอร์รี่ ซึ่ง บางคำจะไม่ได้ทับศัพท์ด้วยเสียงภาษาจีนกลาง ทั้งนี้ผู้แปลจำเป็นต้องอาศัยการสืบค้นข้อมูล และเลือกใช้ตามความนิยมที่ปรากฏทั่วไป เพื่อความเข้าใจของผู้รับสาร

เว็บไซต์สำหรับการค้นคว้าที่เชื่อถือได้ ได้แก่ เว็บไซต์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีระบบสืบค้นข้อมูลพรรณไม้กว่าหนึ่งพัน ชนิด ข้อมูลอ้างอิงจากหนังสือพรรณไม้สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เล่ม 1-7 และหนังสือพรรณไม้หน้าปิงบอระเพ็ด เว็บไซต์ขององค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์

ซึ่งมีสารานุกรมสัตว์ แบ่งเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก สัตว์ปีก สัตว์น้ำและสัตว์อื่นๆ **ฐานข้อมูลสารสนเทศเกษตร**ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีข้อมูลทั้งเรื่องพืชและสัตว์โดยละเอียด ข้อมูลเกี่ยวกับพืชแบ่งเป็น พืชสมุนไพร ผกาพรรณในวรรณคดี พรรณไม้น้ำในประเทศไทย ไม้ตัดดอกเขตร้อน ผลไม้ในประเทศไทย ผลไม้แปรรูปกล้วยไม้ ดอกไม้ป่าในประเทศไทย ผักในประเทศไทย และผลิตภัณฑ์ไม้ประดับแห้ง ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์แบ่งเป็นปลาน้ำจืด ปลาทะเล สัตว์สงวน และสัตว์น้ำ ผู้สนใจสามารถค้นหาที่อยู่ ฐานข้อมูลของเว็บไซต์ข้างต้นได้ การที่ผู้เขียนมิได้ระบุไว้ในที่นี้เพราะอาจมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่เว็บไซต์ได้ในอนาคต ส่วนหนังสือคู่มือสำหรับค้นคว้ามีจำนวนมาก เป็นต้นว่า **พรรณไม้น้ำในประเทศไทยพรรณไม้ในวรรณคดีไทย Birds of Thailand , Flora of Thailand** ฯลฯ เว็บไซต์ของจีนได้แก่ **ฐานข้อมูล 中国生物多样性信息中心** ซึ่งเป็นฐานข้อมูลชีววิทยขนาดใหญ่ มีฐานข้อมูลย่อยหลากหลาย จัดทำโดยสถาบันวิจัยสัตว์ สถาบันวิทยาศาสตร์จีน **ฐานข้อมูล 中国植物数据库** ซึ่งเป็นฐานข้อมูลพืชขนาดใหญ่ มีฐานข้อมูลย่อยจำนวนมาก จัดทำโดยสถาบันวิจัยพืช สถาบันวิทยาศาสตร์จีน ส่วนหนังสือคู่มือที่แนะนำได้แก่ **中国植物志、中国动物志 และ 中国孢子植物志** ซึ่งเป็นสารานุกรมขนาดใหญ่ ได้รับทุนสนับสนุนในฐานะโครงการวิทยาศาสตร์ธรรมชาติของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ระดมนักวิทยาศาสตร์ทั่วประเทศจีนจัดทำเป็นระยะเวลายาวนาน ที่สำคัญคือ สารานุกรมเหล่านี้มีระบบให้สืบค้นออนไลน์ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

5. วันเดือนปี ที่อยู่ ต้องปรับลำดับและความเคยชินให้ตรงกับลักษณะของภาษาปลายทาง

ลำดับการกล่าววันเดือนปีและที่อยู่ของแต่ละภาษามีความแตกต่างกัน โดยภาษาไทยจะเรียงลำดับจากเล็กไปหาใหญ่ ในขณะที่ในภาษาจีนจะเรียงลำดับจากใหญ่มาหาเล็ก ภาษาจีนปัจจุบันใช้ปีคริสต์ศักราช ในขณะที่ภาษาไทยใช้ปีพุทธศักราช การแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนจะต้องปรับลำดับและความเคยชินให้ตรงกับลักษณะของการกล่าวเวลาในภาษาจีน เพื่อช่วยให้กลุ่มเป้าหมายหรือผู้อ่านชาวจีนเข้าใจได้โดยง่าย ตัวอย่างเช่น

อังคาร กัลยาณพงศ์ เกิดเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2469 ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ประโยคนี้จะต้องปรับปีพุทธศักราชเป็นคริสต์ศักราช และปรับการเรียงลำดับจากวันเดือนปี เป็น ปีเดือนวัน จึงเขียนได้ว่า 昂堪 • 甘拉亚纳蓬 1926 年 2 月 12 日生于洛坤府。

ในกรณีที่มีการระบุวันในสัปดาห์ อาจใส่ต่อท้ายวันที่ หรือใส่ไว้ในวงเล็บต่อท้ายวันที่ อันที่จริงแล้วถ้าใส่ระบุวันในสัปดาห์ในการกล่าวถึงวันเกิด จะเป็นเรื่องที่ชาวจีนไม่คุ้นชิน ผู้แปลอาจพิจารณาละไว้ได้หากเห็นว่ารุงรังและไม่มีความจำเป็นในที่นั้น

ภาษาไทย	ภาษาจีน
อังคาร กัลยาณพงศ์ เกิดเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2469 ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช	昂堪 • 甘拉亚纳蓬 1926 年 2 月 12 日星期日生于洛坤府。
	昂堪 • 甘拉亚纳蓬 1926 年 2 月 12 日（星期日）生于洛坤府。

หากเป็นวันเดือนปีตามปฏิทินจันทรคติของไทย และ/หรือ ระบุปีตามจุลศักราช ผู้แปลต้องค้นปฏิทินหมื่นปีเพื่อตรวจสอบวันเดือนปีตามปฏิทินสุริยคติให้แน่ชัด

ภาษาไทย	ภาษาจีน
สุนทรภู่ มีชื่อเดิมว่า ภู เกิดในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อวันที่จันทร์ เดือน 8 ขึ้น 1 ค่ำ ปีมะเมีย จุลศักราช 1148 เวลา 2 โมงเช้า	顺吞浦，原名“浦”，出生于曼谷王朝一世王时期 1786 年（马年）6 月 26 日星期一早晨 8 点。

หากผู้แปลต้องการรักษารสของต้นฉบับ อาจคงวันเดือนปีตามปฏิทินจันทรคติของไทย รวมทั้งปีจุลศักราชไว้ แต่เพิ่มเติมคำอธิบายเป็นวันเดือนปีตามปฏิทินสุริยคติในวงเล็บ

顺吞浦，原名“浦”，出生于曼谷王朝一世王时期泰历 1148 年（马年）八月初一（相当于 1786 年 6 月 26 日）早晨 8 点。

หากเป็นงานแปลชีวประวัติหรือสารคดี ในกรณีที่ต้องแปลต้องการให้ผู้อ่านจินตนาการถึงสภาพสังคมได้ อาจวงเล็บอธิบายโดยเทียบยุคสมัยของจีนประกอบ

順吞浦，原名“浦”，出生于曼谷王朝一世王时期泰历 1148 年 8 月初一（相当于清乾隆丙午年（马年）或 1786 年 6 月 26 日）早晨 8 点。

順吞浦，原名“浦”，于曼谷王朝一世王时期泰历 1148 年 8 月初一（相当于清乾隆丙午年（马年）或 1786 年 6 月 26 日）早晨 8 点出生。

ในการแปลที่อยู่ก็ต้องปรับจากใหญ่มาหาเล็ก เช่นเดียวกับการแปลวันเดือนปี ตัวอย่างเช่น

816-818 ถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ 10100

เมื่อเขียนที่อยู่เป็นภาษาจีนต้องเรียงลำดับจากใหญ่ไปหาเล็ก ตัวเลขบ้านเลขที่อาจเขียนเป็นเลขจีนหรือเลขอารบิกก็ได้ แต่ปัจจุบันนิยมเขียนเป็นเลขอารบิกเพื่อให้อ่านง่าย ส่วนคำว่า *รหัสไปรษณีย์* สามารถเขียนได้ทั้งคำย่อและคำเต็ม โดยตัวเลขรหัสไปรษณีย์ควรเขียนเป็นเลขอารบิก

曼谷三攀他翁县嵩越路八一六至八一八号，邮政编码：10100

曼谷三攀他翁县嵩越路 816-818 号，邮编：10100

หากเป็นการจำหน่ายของจดหมายแบบปัจจุบันของจีน จะมีช่องกรอกรหัสไปรษณีย์อยู่ด้านบน การเขียนที่อยู่เริ่มจากใหญ่ไปเล็ก ลงท้ายด้วยชื่อหน่วยงานและ/หรือชื่อบุคคลที่เป็นผู้รับ ถ้ามีทั้งสองอย่างให้เขียนหน่วยงานก่อนแล้วตามด้วยบุคคล จากนั้นลงท้ายด้วยคำว่า 收

ภาษาไทย	ภาษาจีน
ชื่อและที่อยู่ผู้รับ บริษัท ฮ่ายชวนคำข้าว จำกัด 816-818 ถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ 10100	邮政编码：10100 曼谷三攀他翁县嵩越路 816-818 号，汇川米业有限公司 收

อย่างไรก็ดี ในการเขียนเอกสารทางการ เช่น ในสัญญาหรือเอกสารราชการ ควรใช้ภาษาอังกฤษแทน เพราะหากส่งจดหมายตามที่อยู่ภาษาจีน ก็จะประสบปัญหาไปรษณีย์ไม่สามารถนำส่งได้

6. ตัวเลขและลักษณนามต้องปรับให้ตรงกับความเคยชินในภาษาปลายทาง

ในการแปลมักพบตัวเลขและลักษณนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตราชั่ง ตวง วัด ซึ่งภาษาไทยและภาษาจีนมีวิธีการใช้ที่ต่างกันอยู่บ้าง ผู้แปลต้องปรับให้ตรงกับความเคยชินในภาษาปลายทาง เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจได้ง่ายที่สุด

สำหรับการแปลตัวเลข ผู้สนใจการแปลปากเปล่าต้องฝึกคำนวณให้รวดเร็วและแม่นยำ ตัวเลขหลักที่ไม่เป็นปัญหาได้แก่ หน่วย สิบ ร้อย พัน หมื่น ซึ่งมีใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาจีนหลักที่มีปัญหาได้แก่หลักแสน ล้าน ซึ่งภาษาจีนใช้หลักหมื่นมาเป็นฐานนับเป็น 十万 และ 百万 ตามลำดับ พอถึงหลักสิบล้าน (แม้ภาษาไทยจะมีคำว่า โทกวิ แต่ปัจจุบันไม่ค่อยนิยมใช้) ภาษาไทยใช้หลักล้านมาเป็นฐานนับ แต่ภาษาจีนใช้หลักหมื่นมาเป็นฐานในการนับหลักสิบล้านว่า 千万 ครั้นพอถึงหลักร้อยล้านขึ้นไป ภาษาไทยยังใช้หลักล้านมาเป็นฐานไปเรื่อยๆ ว่า ร้อยล้าน พันล้าน หมื่นล้าน แสนล้าน ล้านล้าน ในขณะที่ภาษาจีนมีคำเฉพาะสำหรับหลักร้อยล้านว่า 亿 ใช้เป็น 十亿、百亿、千亿 ส่วนคำว่า ล้านล้าน ภาษาจีนใช้คำว่า 兆 ตามลำดับ ระบบความคิดเรื่องตัวเลขในห้วงสมองของคนไทยกับคนจีนจึงต่างกัน แม้ดูเผินๆ เรื่องนี้จะเป็นเรื่องง่าย เพราะเป็นเรื่องที่มีระบบแน่นอน และเป็นเรื่องพื้นฐานที่ผู้สนใจศึกษาการแปลชาวไทยได้ศึกษามาแล้วตั้งแต่เริ่มเรียนภาษาจีน แต่ในการปฏิบัติจริงแล้ว เป็นเรื่องที่เกิดความผิดพลาดได้บ่อยที่สุดเรื่องหนึ่ง ผลที่เกิดจากความผิดพลาดนั้น นอกจากจะเสียภาพลักษณ์ความเป็นมืออาชีพแล้ว อาจทำให้การเจรจาติดขัดหรือมีความเข้าใจผิดกันได้มาก ผู้สนใจศึกษาการแปลจึงควรฝึกกลับตัวเลขให้แคล่วคล่องรวดเร็ว ทั้งแบบฝึกข้อเขียนและฝึกอ่านออกเสียง

ภาษาไทยและภาษาจีนเป็นภาษาที่มีลักษณนามเช่นกัน แต่มิได้แปลว่าคำลักษณนามที่มักใช้กับของประเภทนั้นๆ ในภาษาหนึ่งจะใช้กับของประเภทนั้นๆ ในอีกภาษาหนึ่งได้ทุกคำ

การใช้ผิดมักเกิดกับคำลักษณนามต่างๆ ไปที่พบเห็นได้บ่อย เช่น ตัว อัน ฯลฯ ซึ่งแม้ในภาษาจีนจะมีลักษณนามเอกประสงค์อย่าง 个 อยู่ ก็มิได้หมายความว่าใช้ได้ทุกกรณี เช่น

วัวตัวหนึ่ง 一头 (黄) 牛	ม้าตัวหนึ่ง 一匹马
ไก่ตัวหนึ่ง 一只鸡	ปลาตัวหนึ่ง 一条鱼
โต๊ะตัวหนึ่ง 一张桌子	เก้าอี้ตัวหนึ่ง 一把椅子 ¹

ในทางกลับกัน คำที่ภาษาจีนใช้ลักษณนามเอกประสงค์อย่าง 个 ก็อาจมาจากลักษณนามภาษาไทยต่าง ๆ กัน เช่น

一个理由 เหตุผลหนึ่งข้อ	四个馒头 หมั่นโถวสี่ลูก
两个人 คนสองคน	五个鸡蛋 ไข่ไก่ห้าฟอง
三个家庭 ครอบครัวสามครอบครัว	六个西瓜 แตงโมหกผล

การแปลข้อเขียนอาจไม่เป็นปัญหามากนัก แต่การแปลปากเปล่าอาจเกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย จึงควรฝึกฝนให้คล่องแคล่ว

อีกประเด็นที่ต้องฝึกฝนให้มากคือ มาตราชั่ง ตวง วัด โดยหากเป็นมาตราสากลจะมีคำแปลในภาษาจีนอยู่แล้ว จะไม่มีปัญหาในการแปลมากนัก แต่หากเป็นมาตราชั่ง ตวง วัดแบบไทย แม้จะมีคำแปลภาษาจีนอยู่ แต่ก็เป็นที่เข้าใจในวงแคบ เนื่องจากเป็นที่เข้าใจในหมู่นักชาวไทยเชื้อสายจีนหรือในหมู่นักชาวจีนที่มีการติดต่อกับชาวไทยเป็นประจำเท่านั้น หากแปลด้วยคำเหล่านี้ก็จะทำให้ผู้ฟังงุนงง จึงควรกลับเป็นมาตราชั่ง ตวง วัดที่คนจีนเข้าใจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร อาทิ

โรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีเนื้อที่เพียง 2 ไร่ 1 งาน 35 ตารางวา

หากแปลคำว่า ไร่ งาน ตารางวา ด้วยคำว่า 莱 (泰亩)、昂、平方哇 ก็ไม่ผิด แต่จะเป็นที่เข้าใจเฉพาะกลุ่มเท่านั้น หากผู้แปลอธิบายว่า 1 ไร่ เท่ากับ 400 ตารางวา 1 งาน

¹ จำนวนตัวเลข “หนึ่ง” ในภาษาไทย เมื่อใช้กับคำลักษณนามสามารถเขียนได้สองรูปแบบ คือ คำนาม + ลักษณนาม + “หนึ่ง” หรือ คำนาม + “หนึ่ง” + ลักษณนาม เช่น 一头 (黄) 牛 เมื่อแปลเป็นภาษาไทยสามารถแปลว่า วัวตัวหนึ่ง หรือ วัวหนึ่งตัวก็ได้

เท่ากับ 100 ตารางวา และ 1 ตารางวาเท่ากับ 4 ตารางเมตร ก็จะเป็นการสร้างคามยุ่งยากให้ผู้รับสารโดยไม่จำเป็น ในกรณีนี้ควรคำนวณให้เสร็จเรียบร้อยและแปลเป็นภาษาจีนว่า

我们是一所小学校，面积只有 3740 平方米。

อย่างไรก็ดี หากเป็นงานแปลวรรณกรรมที่ต้องการรักษาบรรยากาศความเป็นไทยไว้ อาจใช้คำว่า 莱 (泰亩)、昂、平方哇 แล้วอธิบายให้ผู้อ่านเข้าใจก็ได้

7. การแปลสำนวน สุภาษิต คำพังเพยเป็นภาษาธรรมดาหรือใช้สำนวนโวหารที่มีอยู่ในภาษาปลายทาง โดยต้องระวังเรื่องความแตกต่างของความหมายและน้ำเสียง

สำนวนโวหารช่วยเพิ่มเสน่ห์ในการใช้ภาษา ทำให้ถ้อยคำที่พูดนั้นกินความมากสามารถสื่อความให้กระจ่างลึกซึ้งยิ่งขึ้นสำหรับผู้มีวัฒนธรรมของภาษานั้นๆ ร่วมกัน หลักการแปลที่ควรยึดถือมีดังนี้

1) หากเป็นไปได้ผู้แปลควรรักษาสำนวนหรือโวหารภาพพจน์ไว้ เพราะเป็นการดีที่สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมให้ผู้อื่นได้รับรู้ รักษาภาพความคิดหรือการอุปมาอุปไมยในภาษาเดิม ทำให้ผู้รับสารทราบว่าคนต่างประเทศนั้นมีความความคิดหรือวัฒนธรรมอย่างไร

2) หากไม่สามารถรักษาสำนวนหรือโวหารภาพพจน์ไว้ได้ ให้รักษาความหมายโดยปรับสำนวน ในกรณีที่ไม่สามารถใช้หลักข้อแรกได้ เนื่องจากจะทำให้ผู้รับสารไม่เข้าใจภาพความคิดหรือการเปรียบเทียบนั้นว่ามีความหมายอย่างไร เช่นนี้ควรมุ่งเน้นความเข้าใจของผู้รับสารเป็นหลัก โดยมุ่งแสดงความคิดในภาษาหนึ่งออกเป็นความคิดในอีกภาษาหนึ่ง กล่าวคือ หากเกิดกรณีเช่นเดียวกันให้ใช้วิธีพูดเดียวกับภาษาของผู้รับสาร โดยนำภาพความคิดหรืออุปมาอุปไมยที่ผู้รับสารเข้าใจมาใช้

3) หากไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นภาพความคิดหรือภาพอุปมาอุปไมยในอีกภาษาได้ ให้แปลเป็นภาษาธรรมดา โดยพยายามรักษาจุดมุ่งหมายของสำนวนนั้นๆ เป็นสำคัญ

การรักษาสำนวนหรือโวหารภาพพจน์ในภาษาไทยทำได้ง่ายในกรณีที่สำนวนภาษาจีนมีภาพความคิดเหมือนกันหรือคล้ายกันกับสำนวนในภาษาไทยอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเหมือนหรือคล้ายกันโดยบังเอิญหรือได้รับอิทธิพลจากอีกฝ่ายก็ตาม เป็นต้นว่า *ตบมือข้างเดียวไม่ดัง* ซึ่ง

ภาษาจีนพูดตรงกันว่า 一个巴掌拍不响 (ฝ่ามือข้างเดียวตบไม่ดัง) หรือ *ลิปปากว่าไม่เท่าตาเห็น* ภาษาจีนพูดใกล้เคียงกันว่า 百闻不如一见 (ได้ยินร้อยครั้งไม่สู้ได้เห็นครั้งเดียว) ถือว่ารักษาไว้ได้ทั้งความหมายและภาพความคิด

หากในภาษาจีนไม่มีสำนวนที่มีภาพความคิดเหมือนหรือคล้ายกันกับสำนวนภาษาไทย อาจแปลรักษาสำนวนหรือปรับสำนวนโดยรักษาความหมายไว้ การแปลรักษาสำนวนคือรักษาภาพความคิดเดิมในภาษาไทยโดยที่ภาษาจีนไม่มีภาพความคิดนั้น ทำได้ในงานวรรณกรรมซึ่งต้องการคงบรรยากาศวัฒนธรรมไทยไว้ เช่นเดียวกับการที่ผู้แปลนยายกำลังภายในรักษาสำนวนภาษาจีนไว้เป็นต้นว่า *ไม่เห็นโลงศพไม่หลั่งน้ำตา* ซึ่งมาจาก 不见棺材不落泪 แต่การทำเช่นนี้ ผู้แปลต้องมีความเข้าใจระบบความคิดของคนจีนดีพอสมควรที่จะเข้าใจว่าการรักษาภาพความคิดเดิมเช่นนี้จะทำให้ผู้รับสารชาวจีนเข้าใจได้หรือไม่

โดยส่วนใหญ่แล้ว เมื่อไม่มีภาพความคิดและความหมายอย่างเดียวกันในภาษาจีนก็ควรใช้วิธีปรับสำนวนโดยรักษาความหมายไว้ เป็นต้นว่า ภาษาไทยกล่าวถึงการแสดงความรู้หรืออวดรู้กับผู้รู้เรื่องดีกว่าว่า *เอามะพร้าวห้าวไปขายสวน* จะแปลตรงๆ ว่า 把老椰子卖给椰子园 ผู้รับสารชาวจีนก็อาจไม่เข้าใจลึกซึ้งหรือไม่สามารถเข้าใจทันที เพราะวิถีชีวิตของคนจีนไม่ได้ผูกพันอยู่กับมะพร้าวเหมือนคนไทย จึงควรหาภาพความคิดหรือการเปรียบเทียบรูปแบบอื่นที่คนจีนเข้าใจมาใช้แทน ได้แก่ 班门弄斧 (ควงขวานหน้าบ้านหลู่ปิ่นซึ่งเป็นปรมาจารย์ช่างไม้ของจีน) หรือภาษาไทยกล่าวถึงภาวะขาดแคลนอาหารหรือทุพภิกขภัยว่า *ข้าวยากหมากแพง* จะแปลตรงๆ ว่า 米难找, 槟榔贵 ผู้รับสารชาวจีน (ยกเว้นคนภาคใต้ที่รู้จักกินหมาก) ก็จะไม่เข้าใจ จึงต้องแปลว่า 民不聊生 (ราษฎรเดือดร้อนจนไม่อาจใช้ชีวิตอยู่)

เนื่องจากในภาษาจีนมีสำนวนมากเพราะมีการสั่งสมของวัฒนธรรมยาวนาน จึงไม่ค่อยประสบปัญหาการหาสำนวนมาใช้แทนสำนวนในภาษาไทยเท่าใดนัก เพียงแต่ผู้แปลต้องทำการค้นคว้าเพื่อเลือกสำนวนที่มีความเหมาะสมมาใช้ในการแปลสำนวนเหล่านั้น

ข้อควรระวังในการแปลสำนวนโวหารคือ บางครั้งสำนวนในภาษาไทยและภาษาจีนคล้ายกันมาก แต่มีความแตกต่างในการใช้ เป็นต้นว่า

กิ่งทองใบหยก กับ 金枝玉叶 (กิ่งทองใบหยก)

ทั้งสองสำนวนนี้ใช้คำเดียวกันแต่ความหมายต่างกันมาก *กิ่งทองใบหยก* หมายถึงหญิงชายเหมาะสมกัน ในขณะที่ *金枝玉叶* หมายถึงเชื้อพระวงศ์หรือคนที่มีชาติกำเนิดสูง ฉะนั้นประโยคที่ว่า *เขาสองคนสมกันอย่างกับกิ่งทองใบหยก* จึงควรแปลว่า 他们俩是天生一对。หรือแปลเป็นภาษาธรรมดาว่า 他们俩很般配。天赐良缘 金玉良缘

วัวหายล้อมคอก กับ 亡羊补牢(แพะหายซ่อมคอก)

ทั้งสองสำนวนนี้มีความหมายคล้ายกันมาก กล่าวคือ *วัวหายล้อมคอก* หมายถึง ของหายแล้วจึงจะเริ่มป้องกัน หรือเรื่องเกิดขึ้นแล้วจึงคิดแก้ไข ในขณะที่ *亡羊补牢* หมายถึง ทำการแก้ไขหลังเกิดข้อผิดพลาด หากดูเผินๆ เหมือนสำนวนดังกล่าวจะใช้แทนกันได้ แต่ *วัวหายล้อมคอก* ของไทย มีน้ำเสียงเชิงตำหนิว่าไม่เกิดประโยชน์ ไม่ได้ช่วยให้สิ่งที่หายหรือสูญหายไปแล้วกลับมาเป็นปกติได้ ในขณะที่ *亡羊补牢* มีน้ำเสียงเชิงบวกว่ารู้จักปรับปรุงแก้ไข จึงไม่ควรแปลสำนวน *วัวหายล้อมคอก* ว่า *亡羊补牢* เพราะจะทำให้ผู้รับสารรับรู้ว่ามีเสียงผิดไป ฉะนั้นคนจำนวนมากชอบแก้ปัญหาแบบ*วัวหายล้อมคอก* อาจแปลเป็นภาษาธรรมดาและเติมความลงไปประกอบความเข้าใจว่า 很多人喜欢做错事才想补救，那是无济于事的。

ดังนั้นการแปลสำนวน สุภาษิต คำพังเพย ต้องพิจารณาทั้งภาพความคิด ความหมาย และน้ำเสียงประกอบกัน ผู้แปลควรมีหนังสือคู่มือเกี่ยวกับสำนวนทั้งภาษาไทยและภาษาจีนเพื่อใช้ประกอบการค้นคว้า

8. รู้จัก ตัด เติม และปรับข้อความให้เหมาะสมกับวิธีการแสดงออกในภาษาปลายทาง

ในการแปลจำเป็นต้องมีการตัดข้อความบางส่วน หรือเพิ่มเติมข้อความที่ไม่ปรากฏในต้นฉบับลงไปฉบับแปล หรือปรับรูปแบบของการนำเสนอให้เหมาะสมกับวิธีการแสดงออกในแต่ละภาษา

1) ตัดข้อความที่มีอยู่ในต้นฉบับภาษาไทยแต่ไม่จำเป็นในภาษาจีน เพื่อให้กระชับขึ้นและอ่านเข้าใจง่ายขึ้น เพราะภาษาในต้นฉบับเดิมก็ไม่จำเป็นอยู่แล้ว หรือข้อความที่แปลออกมานั้นได้รวมความหมายไว้แล้วก็ได้โดยไม่ต้องปรากฏข้อความดังกล่าว เช่น

ตัวอย่างที่ 1

ภาษาไทย	ภาษาจีน
ซื้อผึ้งที่ผึ้งใช้ทำลิปมัน จะหาซื้อที่ไหนดีคะ	用来做唇膏的蜂蜡，在什么地方可以买到呢？

คำว่า *เค้า* ซึ่งเป็นภาษาพูดของคำว่า *เขา* ในประโยคนี้ไม่ได้หมายความเฉพาะเจาะจงถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่งจริง ๆ หากตัดทิ้งในภาษาไทยเสียก็ยอมได้ แต่มีก็ไม่เสียหายเพราะเป็นลีลาของภาษา แต่ในภาษาจีน หากใส่คำว่า *เขา* ลงไปเป็น 他用来做唇膏的蜂蜡 จะเท่ากับเป็นการเฉพาะเจาะจงลงไปว่าหมายถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น หากจะแปลให้ครบถ้วนอาจใช้คำว่า 人家 ซึ่งไม่เฉพาะเจาะจง เป็น 人家用来做唇膏的蜂蜡 แต่ทั้งนี้ก็เป็นการใช้ภาษาฟุ่มเฟือย ดังนั้นวิธีที่ดีที่สุดในการแปลคือการตัดคำดังกล่าวออก

ตัวอย่างที่ 2

ภาษาไทย	ภาษาจีน
จากกระแสการปฏิรูปอุดมศึกษาที่มีแนวโน้มทั่วโลก สถาบันอุดมศึกษาไทยจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต	随着全球高等教育改革的实施，泰国高等院校必须为此提前做好准备。

หากแปลคำว่า *ที่ปรากฏ* ตรงๆ ด้วยคำว่า 出现 ผู้รับสารจะเข้าใจว่าเป็นปรากฏการณ์พิเศษที่เพิ่งเกิด เป็นเรื่องที่คาดไม่ถึงและมักเป็นแง่ลบ เช่น ภัยธรรมชาติ วิกฤติการเงิน ฯลฯ จึงควรตัดทิ้ง ส่วน *การเปลี่ยนแปลงในอนาคต* จะแปลเต็มๆ เป็น 未来的变化 ก็ได้แต่ในบริบทนี้ไม่จำเป็นต้องแปลเช่นนั้น เพราะการปฏิรูทย่อมหมายถึงการเปลี่ยนแปลงอยู่แล้ว จึงสามารถตัดและปรับเหลือเพียง 为此 และ 提前 ใน 提前做好准备 ก็ระบุชัดอยู่แล้วว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต การตัดและปรับโดยใช้วิธีอ้างอิงถึงสิ่งที่พูดมาแล้วเช่นนี้ทำให้เห็นความเป็นเหตุเป็นผลเชื่อมโยงกันชัดเจน

2) เติมข้อความที่ไม่ปรากฏในต้นฉบับภาษาไทย แต่ควรปรากฏในภาษาจีน เพื่อให้ภาษาสละสลวยและอ่านเข้าใจง่ายขึ้น เพราะภาษาในต้นฉบับเดิมสามารถเข้าใจได้โดยละบาง

ข้อความ ในขณะที่ภาษาจีนไม่สามารถละได้ หรือเป็นการเติมเพื่อให้ได้น้ำเสียงที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 1

ภาษาไทย	ภาษาจีน
แฟนชอบซื้อของก๊อบปมาให้ ไม่อยากได้ จะบอกเขาตรงๆ ดีไหมคะ	男朋友总是买一堆冒牌货给我，我才不要！ 我是不是该直接跟他说呢？

ประโยคภาษาไทยไม่มีการบอกว่า แฟน ซื้อสินค้าลอกเลียนแบบหรือสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ให้ใคร ทั้งยังไม่กล่าวถึงผู้ที่ไม่ต้องการของเหล่านั้น ตลอดจนผู้ที่ต้องการพูดข้อความดังกล่าว เพราะความหมายในภาษาไทยชัดเจนอยู่แล้ว แต่หากไม่กล่าวถึงว่าบุคคลข้างต้นหมายถึงใครในประโยคภาษาจีน จะทำให้เกิดไวยากรณ์และไม่สื่อความ จึงจำเป็นต้องเติมลงไปให้ชัดเจน

ตัวอย่างที่ 2

ภาษาไทย	ภาษาจีน
เธออดหัวเราะเสียงดังไม่ได้ “ฉันทุดเล่นหรือนะ”	她忍不住哈哈大笑：“我只是开个玩笑。”

ประโยคนี้จะใช้ว่า 我开玩笑啊 ก็ได้ แต่จะไม่ได้รรถรสของภาษาเต็มที่ เมื่อเติมคำว่า 只是 และ 个 ก็ทำให้น้ำเสียงเบาลงทันทีและมีลีลาของการหยอกอยู่ในที่

3) การพูดในที่ชุมชนและเอกสารต่างๆ ซึ่งมีรูปแบบการนำเสนอต่างกันในประเทศไทยและภาษาจีน ควรปรับรูปแบบการนำเสนอให้เหมาะกับผู้รับสาร เป็นต้นว่า จดหมายภาษาไทยใส่วันที่ไว้ด้านบนหลังจากที่อยู่ แต่จดหมายภาษาจีนใส่วันที่ไว้ด้านล่างหลังลงนามผู้เขียน ฉะนั้นควรนำวันที่มาใส่ไว้ด้านล่างตามความเคยชินในภาษาจีน นอกจากปรับรูปแบบแล้ว บางครั้งต้องมีการตัดหรือเติมข้อความให้เหมาะสมด้วย อาทิ การขึ้นต้นคำกล่าวในงานเลี้ยง งานประชุมหรือพิธีลงนาม

ภาษาจีน	ภาษาไทย
尊敬的华侨大学丘进校长以及各位领导、老师、尊敬的农业大学各位领导、女士们、先生们：	ศาสตราจารย์ ดร. จิวจิ้น อธิการบดีมหาวิทยาลัยหัวเฉียว คณะผู้บริหารและคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยหัวเฉียว คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

จะเห็นได้ว่าภาษาจีนจะต้องใช้คำว่า 尊敬的 หรือที่เคารพ นำหน้าบุคคลที่ผู้พูดกล่าวถึงและหากมีบุคคลสำคัญที่ต้องเอ่ยตำแหน่งหรือเอ่ยนามหลายคน ก็จะใช้คำว่า 尊敬的 นี้ทุกครั้งไป ในขณะที่ภาษาไทยอาจใช้คำว่า กราบเรียน ในครั้งแรกครั้งเดียว หรือไม่ใช่เลยก็ได้ และอาจจะมีคำว่า ที่เคารพอยู่ท้ายสุดหรือไม่ก็ได้ การแปลคำกล่าวลักษณะนี้เป็นภาษาจีนต้องใช้ตามรูปแบบของจีน นอกจากนั้นเมื่อกล่าวักทายเสร็จ อาจเติมคำทักทายประเภท 大家好! 早上好! 下午好! ด้วยก็ได้ ซึ่งลักษณะนี้ภาษาไทยไม่นิยมใช้ หากแปลกลับจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยก็ควรตัดออก

อย่างไรก็ดี หากเป็นเอกสารทางกฎหมายที่ต้องส่งให้แก่ทางราชการ เป็นต้นว่า ใบปริญญาบัตร ทะเบียนสมรส สูติบัตร ฯลฯ อาจใช้วิธีแปลรักษารูปแบบเดิมเพื่อให้สะดวกในการสอบทาน

9. เรียงประโยคตามโครงสร้างภาษาปลายทางหรือตามความนิยมในภาษาปลายทาง

การแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน หรือภาษาจีนเป็นภาษาไทย ต้องเรียงประโยคเสียใหม่ตามรูปแบบไวยากรณ์ของภาษาปลายทาง ซึ่งตัวอย่างประโยคพื้นฐานที่ผู้เรียนมักพบเห็นถึงความแตกต่างด้านโครงสร้างภาษาของไทยและจีน ได้แก่

ภาษาจีน	ภาษาไทย
中午他在食堂吃饭。 他中午在食堂吃饭。	ตอนเที่ยงเขากินข้าวที่โรงอาหาร เขากินข้าวที่โรงอาหารตอนเที่ยง
明天下午我去图书馆借书。 我明天下午去图书馆借书。	บ่ายวันพรุ่งนี้ฉันจะไปยืมหนังสือที่ห้องสมุด ฉันจะไปยืมหนังสือที่ห้องสมุดบ่ายวันพรุ่งนี้
我给你书。	ฉันให้หนังสือเธอ

จากตัวอย่างในประโยคข้างต้น เห็นได้ว่าคำบอกเวลาในภาษาจีนวางไว้หน้าหรือหลังประธาน (ประโยคที่ 1 และประโยคที่ 2) บทขยายบอกสถานที่วางไว้หน้ากริยา (ประโยคที่ 1) บอกว่าไปสถานที่ใดก่อนการกระทำ (ประโยคที่ 2) และกรรมรองวางก่อนกรรมตรงในประโยคที่มีกริยา 2 กรรม (ประโยคที่ 3)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นตัวอย่างพื้นฐานที่ผู้สนใจศึกษาแปลน่าจะทราบและให้ความระมัดระวัง เพราะหากแปลผิดจะถือเป็นความผิดพลาดทางไวยากรณ์ แต่ยังคงให้ความสำคัญกับประโยคซึ่งในความเป็นจริงจะแปลเรียงตามต้นฉบับก็ได้ เพียงแต่หากสลับตำแหน่งคำในประโยคจะทำให้ภาษาสละสลวยและเป็นธรรมชาติมากขึ้นในภาษาจีน เช่น ประโยคที่มีการแสดงความเป็นเหตุเป็นผล ภาษาไทยและภาษาจีนจะนำสาเหตุไว้ประโยคหน้าและผลของเหตุการณ์ไว้ประโยคหลัง หรือนำผลของเหตุการณ์วางไว้หน้าประโยค ส่วนสาเหตุวางไว้หลังประโยค แต่ในบางกรณี การนำสาเหตุวางไว้หน้าประโยคจะทำให้ภาษาสละสลวยและเข้าใจง่ายขึ้น เช่น

ภาษาไทย	ภาษาจีน
คุณหมอวิฑิตถึงแก่กรรมเพราะโรคหัวใจกำเริบเมื่อคืนนี้	威善医生昨晚因心脏病发作去世。
วันที่ 27 ราคาข้าวไทยปรับตัวจากตันละ 580 เหรียญสหรัฐเป็นตันละ 760 เหรียญสหรัฐเนื่องจากหลายประเทศในเอเชียลดการส่งออกข้าวลง	由于多个亚洲国家减少了大米出口量，泰国大米报价 27 日从每吨 580 美元涨到了每吨 750 美元。

ประโยคที่มีการแสดงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ภาษาไทยนิยมแสดงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายไว้ด้านหลัง ในขณะที่ภาษาจีนนิยมแสดงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายไว้ด้านหน้า เช่น

ภาษาไทย	ภาษาจีน
แม่ทำงานเหนื่อยยากเพื่ออนาคตของลูก	妈妈为孩子们的未来辛辛苦苦地工作。
ศูนย์ภาษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้จัดการบรรยายทางวิชาการครั้งนี้ขึ้นเพื่อให้อาจารย์ผู้สอนภาษาต่างประเทศได้เข้าใจถึงทฤษฎีการสอนภาษาต่างประเทศแนวใหม่	为了促使外语教师了解新型的外语教学理论，农业大学语言中心举办了本次学术讲座。

อย่างไรก็ดี ผู้แปลไม่จำเป็นต้องแปลกลับเสมอไป เพราะภาษาจีนก็มีคำต่างๆ ที่ใช้แสดงเป้าหมายวางไว้ส่วนหลังของประโยคอยู่จำนวนมาก อาทิ 以、以致、以便 ส่วนในกรณีปฏิเสธเพื่อมิให้เกิดเป้าหมาย ผู้แปลสามารถนำคำว่า 免得、以免 มาใช้ได้เช่นกัน ส่วนจะเลือกแปลตรงหรือแปลกลับในกรณีใดนั้น ผู้แปลควรพิจารณาความสละสลวยของภาษาเป็นหลัก

โครงสร้างประโยครูปแบบหนึ่งที่ควรศึกษา คือ ประโยคที่มีลักษณะเป็นกรรมวาจก (ภาษาจีน เรียกว่า 被字句) หมายถึง ระเบียบของกริยาที่บอกว่าประธานเป็นกรรมการกรหรือผู้ถูกทำ กริยาของประโยคที่แสดงว่าประธานทำหน้าที่เป็นกรรมการกร คือ ผู้ถูกทำ กริยาของประโยคกรรมต้องใช้สรรกรมกริยา คือ กริยาที่ต้องมีกรรมรับ บางทีก็มีกริยานุเคราะห์ “ถูก” นำ และใช้หมายถึงไปในทางไม่ดี เช่น เด็กถูกตี ถูกตี เป็นกริยา กรรมวาจก เด็กเป็นกรรมการกร แต่บางทีก็ไม่ปรากฏกริยานุเคราะห์ “ถูก” เช่น หนังสือเล่มนี้แต่งดีมาก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556,17)

ศาสตราจารย์พิเศษธานีกร ธีรวิเชียร กล่าวในหนังสือภาษากฎหมายไทยว่า

“การใช้ประโยคในกรรมวาจกซึ่งไม่สมควรใช้ในภาษาไทยที่เราพบเห็นกันอยู่เสมอนั้น มิได้มาจากสำนวนในตัวบทกฎหมายไทยที่แปลมาจากภาษาอังกฤษเลย หากแต่ผู้ใช้แปลหรือเคยชินมากับการใช้ภาษาอังกฤษตามลำพัง

...ภาษาไทยของเรานั้น โดยปกติเราใช้กรรมวาก (passive voice) แต่เฉพาะเรื่องที่เป็นอัมภมคเท่านั้น เป็นต้นว่าถูกรหานินทา ถูกตำหนิติเตียน ถูกลงโทษ ถูกฆ่า ถูกจับ ถูกสอบสวน ถูกกล่าวหา และถูกฟ้อง ฯลฯ ”

ผู้เขียนอนุมานว่า การประโยคกรรมวากในภาษาไทย อาจมีที่มาจากความเคยชินในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยที่มีความเชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษ

อนึ่ง ผู้เขียนไม่ได้ต้องการให้ผู้แปลเคร่งเครียดหรือยึดติดในการใช้ภาษาไทย เนื่องจากผู้เขียนเข้าใจดีว่าภาษาทุกภาษาในโลกย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ เพียงแต่ปรารถนาให้ผู้แปลใช้โครงสร้างภาษาไทยให้ดีขึ้น เหมาะกับธรรมชาติของภาษาไทย ดังนั้นหากผู้แปลต้องแปลประโยคกรรมวากเป็นภาษาไทย ผู้แปลอาจต้องปรับเปลี่ยนลักษณะการใช้ภาษาให้เข้ากับความเคยชินของการเขียนในภาษาไทย เช่น

ภาษาจีน	ภาษาไทย
他被大家说服了。	เขาถูกทุกคนพูดเกลี้ยกล่อมจนยอมทำตาม
中国的古典名著《三国演义》于公元1802年被译成泰文。	“สามก๊ก” วรรณกรรมโบราณที่มีชื่อเสียงของจีน แปลเป็นภาษาไทยเมื่อค.ศ. 1802 “สามก๊ก” วรรณกรรมโบราณที่มีชื่อเสียงของจีนได้รับการแปลเป็นภาษาไทยเมื่อค.ศ. 1802 “สามก๊ก” วรรณกรรมโบราณที่มีชื่อเสียงของจีนถูกแปลเป็นภาษาไทยเมื่อค.ศ. 1802 “สามก๊ก” วรรณกรรมโบราณที่มีชื่อเสียงของจีน แปลเป็นภาษาไทยเมื่อพ.ศ. 2345
这封信还没被寄出。	จดหมายฉบับนี้ยังไม่ได้ส่งออกไป จดหมายฉบับนี้ยังไม่ถูกส่งออกไป

นอกจากนี้ โครงสร้างประโยคบุพบท ba (把) คือ ประโยคที่มีคำบุพบท 把 นำหน้า คำที่เป็นผู้ถูกกระทำ โดยผู้ถูกกระทำนั้นจะอยู่หน้ากริยาในลักษณะกรรมหลังคำบุพบท 把 อาจเทียบได้กับประโยคภาษาไทยที่มีโครงสร้าง “เอา กรรม กริยา” เช่น เอารถไปขาย เป็นต้น ประโยค 把 ใช้เพื่อแสดงว่าผู้ถูกกระทำได้รับการจัดการอย่างไร โดยยังคงผู้กระทำกริยาไว้ในฐานะประธานของประโยค (ประพิน มโนมัยวิบูลย์, 2541, 191) ตัวอย่างเช่น

ภาษาจีน	ภาษาไทย
他把蛋糕放进冰箱里。	เขาวางเค้กเข้าไปในตู้เย็น เขาเอาเค้กวางเข้าไปในตู้เย็น เขานำเค้กวางเข้าไปในตู้เย็น
妈妈把钱递给售货员。	แม่ยื่นเงินให้พนักงานขาย แม่เอาเงินยื่นให้พนักงาน แม่นำเงินยื่นให้พนักงานขาย
爸爸把车停在外边	พ่อจอดรถไว้ข้างนอก พ่อเอารถจอดไว้ข้างนอก พ่อนำรถไว้ข้างนอก

คำว่า “把” นอกจากจะแปลว่า “เอา” ยังสามารถแปลว่า “นำ” ได้ด้วย โดยการแปล โครงสร้างประโยคบุพบท ba เป็นภาษาไทย บางครั้งก็ไม่ปรากฏคำว่า “นำ” หรือ “เอา” ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับระดับภาษาและวิจารณ์ฐานทางด้านการใช้ภาษาของผู้แปล

10. ในกรณีที่การลำดับความในต้นฉบับอ่านเข้าใจยาก สามารถเรียบเรียงลำดับความเพิ่มเติมคำเชื่อมหรือตัดคำฟุ่มเฟือยได้ตามความเหมาะสม

บ่อยครั้งที่พบว่าต้นฉบับเป็นภาษาที่อ่านเข้าใจยาก ซึ่งเกิดจากปัญหาการใช้คำไม่ถูกต้อง ใช้คำฟุ่มเฟือย ใช้คำศัพท์เฉพาะทาง ใช้ภาษาเฉพาะกลุ่ม ใช้สำนวนต่างประเทศ ฯลฯ ยังมีปัญหาใหญ่อีกประการหนึ่งก็คือ การลำดับความไม่ชัดเจน บางครั้งข้อความขนาดยาวเต็มไปด้วยศัพท์เข้าใจยาก ความหมายมีน้อยแต่ใช้ภาษาวกวนไปมา ปรากฏจากประธานหรือกริยา

อาจพบการใช้คำเชื่อมผิด หรือมีคำฟุ่มเฟือยที่หากตัดไปแล้วก็มีความหมายเท่าเดิม เมื่อพบต้นฉบับที่ลำดับความไม่ชัดเจน ผู้แปลต้องอ่านให้เข้าใจและลำดับความใหม่ อาจใช้วิธีแยกประโยคและรวมประโยคเข้ามาช่วยได้ แม้จะไม่ตรงตามโครงสร้างของภาษาในต้นฉบับ แต่ตรงตามจุดมุ่งหมายในการสื่อสาร เป็นต้นว่า

ตัวอย่างที่ 1 การแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน

“อิมเอม” นับเป็นผู้นำในธุรกิจฟาสต์ฟู้ด ซึ่งมุ่งมั่นสนองตอบความต้องการของผู้บริโภค ด้วยปรัชญาที่ว่า “ความอร่อยจากอาหาร บริการจากหัวใจ” โดยการขยายร้านสาขาครอบคลุมทุกชุมชนทั่วประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ พร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพในงานบริการด้วยการฝึกอบรมพนักงานของบริษัทรวมทั้งคู่ค้าให้มีจิตใจพร้อมให้บริการ การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและทันสมัยเพื่อสนับสนุนการให้บริการที่ร้านสาขา ตลอดจนการพัฒนากระบวนการส่งสินค้าผ่านศูนย์กระจายสินค้าควบคุมอุณหภูมิเพื่อรักษาคุณภาพและความสดให้อยู่ในระดับมาตรฐาน คงคุณค่าทางโภชนาการ ซึ่งนับเป็นการเพิ่มคุณค่าแก่ลูกค้าและคู่ค้าตั้งแต่รถขนส่งของผู้ขายที่มาส่งสินค้า ตลอดจนการจัดส่งจากศูนย์กระจายสินค้าถึงร้านสาขา การจัดการภายในศูนย์กระจายสินค้าโดยการควบคุมอนามัยของสินค้าที่ส่งในทุกขั้นตอน

ข้อความข้างต้นมาจากข้อความจริงในข้อความประชาสัมพันธ์องค์กรเอกชนแห่งหนึ่ง โดยผู้เขียนได้เปลี่ยนชื่อองค์กรและเนื้อหาบางตอนเพื่อความเหมาะสม แต่คงลีลาภาษาเดิมไว้ หากอ่านเผิน ๆ คนไทยสามารถเข้าใจข้อความข้างต้นได้ แต่เมื่อวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่าการใช้ภาษามีหลายจุดที่ต้องแก้ไข จึงเป็นการยากสำหรับผู้แปลมือใหม่ที่อาจสับสนว่าควรตัดจบประโยคตำแหน่งใดจึงจะเหมาะสม วิธีการที่ควรกระทำคืออ่านแล้วแยกประเด็นที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อกับผู้รับสารก่อนว่ามีประเด็นใดบ้าง เช่น

1. “อิมเอม” นับเป็นผู้นำในธุรกิจฟาสต์ฟู้ด มีเป้าหมายสนองตอบความต้องการของผู้บริโภค

2. “อิมเอม” มีคำขวัญประจำธุรกิจว่า “ความอร่อยจากอาหาร บริการจากหัวใจ”

3. “อิมเอม” ขยายร้านสาขาครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกในการบริการ
 4. “อิมเอม” พัฒนาการบริการด้วยการฝึกอบรมพนักงานและลูกค้า
 5. “อิมเอม” ใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริการที่ร้าน
 6. “อิมเอม” มีระบบการกระจายสินค้าโดยผ่านศูนย์กระจายสินค้าควบคุมอุณหภูมิ
 7. ระบบการกระจายสินค้าของ “อิมเอม” มีการควบคุมอนามัยทุกขั้นตอน
- เมื่อแยกประเด็นหลักได้เช่นนี้แล้วก็สามารถแปลเป็นภาษาจีนได้ ทั้งนี้ภาษาที่ใช้ต้องเอื้อให้ผู้รับสารเข้าถึงจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสาร ข้อความข้างต้นเป็นภาษาโฆษณา จึงควรเลือกใช้ภาษาอย่างเดียวกันในภาษาจีน และคำขวัญประจำธุรกิจก็ควรพิถีพิถันเพ้นหาถ้อยคำที่ไพเราะ สละสลวย เป็นต้นว่าได้คุณภาพเช่นเดียวกันกับต้นฉบับ ข้อความข้างต้นสามารถแปลเป็นภาษาจีนได้ดังนี้

“饱饱餐”作为快餐店产业的龙头企业，一直致力于满足顾客的各种需求。我们的口号是：“美味来自饱餐，服务来自内心”。为了顾客对商品和服务的选择感到便利，我们已努力拓展快餐店的产业链，覆盖了全国的所有地区。为了提高服务质量，我们培训员工以及合作伙伴，持着“快乐服务”的精神。运用现代技术，以求提高店内的服务，并不断改善食品分发体系。冷冻保鲜食品配送中心，秉持着对食品质量及其新鲜度严格把关的标准，来保持食品的营养价值，以此来为客户与贸易伙伴增值。从供应商运送货物交由配送中心管理，到配送中心把货物运送到各个分店，我们都严格做好每个环节的卫生工作。

ตัวอย่างที่ 2 การแปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย

中国传统节日，形式多样、内容丰富，是中华民族悠久历史文化的重要组成部分。传统节日的形成，是一个民族或国家的历史文化长期积淀凝聚的过程。中华民族的古老传统节日，涵盖了原始信仰、祭祀文化、天文历法、

易理术数等人文与自然文化内容，蕴含着深邃丰厚的文化内涵。从远古先民时期发展而来的中华传统节日，不仅清晰地记录着中华民族先民丰富而多彩的社会生活文化内容，也积淀着博大精深的历史文化内涵。¹

ข้อความข้างต้นเกี่ยวกับเทศกาลจีน ประโยคส่วนใหญ่มีความชัดเจน ทำให้ผู้แปลไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับความใหม่ แต่ผู้เขียนพบว่าข้อความดังกล่าวมีการนำคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาใช้ซ้อนกัน ซึ่งภาษาจีนนิยมใช้วิธีดังกล่าวในงานเขียน เช่น 多样 และ 丰富 แม้สองคำนี้จะมีความหมายที่ต่างกัน คือ 多样 หมายถึง หลายประเภท ส่วน 丰富 ใช้ในกรณีมีจำนวนหรือปริมาณมาก แต่ในประโยคข้างต้น ผู้เขียนจงใจแปลสองคำนี้ด้วยคำเดียวกัน คือคำว่า “หลากหลาย” นอกจากนี้ยังปรากฏคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันอีกคือ 积淀 และ 凝聚 โดยใน 现代汉语词典第七版 เขียนความหมายของสองคำนี้ว่า 积淀 หมายถึง ก. สัมผัสจนตกผลึก น. การสัมผัสจนตกผลึก (โดยมากใช้กับวัฒนธรรม ความรู้ ประสบการณ์) 凝聚 หมายถึง ก. ก๊าซควบแน่นจนกลายเป็นของเหลว ก. รวมตัว ซึ่งจากบริบทผู้เขียนจงใจแปลสองคำนี้ด้วยคำเดียวกัน คือคำว่า “สัมผัส”

อนึ่ง เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและการเชื่อมโยงทางภาษา เมื่อแปลข้อความภาษาไทย ผู้เขียนจึงเพิ่มคำเชื่อมโยงประโยค อาทิ “โดย” “ซึ่ง” ลงไปในข้อความภาษาไทยด้วย จากเหตุผลข้างต้น ผู้เขียนแปลเรื่องราวดังกล่าวเป็นภาษาไทย ดังนี้

เทศกาลจีนมีรูปแบบและสารัตถะที่หลากหลาย เป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมจีนที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน การก่อตัวของเทศกาลเป็นกระบวนการตกผลึกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันยาวนานของชาติพันธุ์หรือประเทศนั้นๆ โดยเทศกาลโบราณของจีนครอบคลุมถึงมนุษย์กับธรรมชาติ อาทิ เรื่องความเชื่อดั้งเดิม วัฒนธรรมการเช่นไหว้ ระบบปฏิทิน และโหราศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งมีนัยยะด้านวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง เทศกาลจีนที่พัฒนา

¹<https://baike.baidu.com/item/%E4%B8%AD%E5%9B%BD%E4%BC%A0%E7%BB%9F%E8%8A%82%E6%97%A5/396100?fr=aladdin> เข้าถึง ณ วันที่ 30 กันยายน 2562

ตั้งแต่สมัยบรรพกาล ไม่เพียงบันทึกเรื่องราวด้านชีวิตและวัฒนธรรมในสังคมที่หลากหลายของ
บรรพชนจีน ทั้งยังเป็นสิ่งสั่งสมเรื่องราววัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์ที่ลึกซึ้งอีกด้วย

ตัวอย่างที่ผู้เขียนสรุปไว้ในหลักและข้อควรระวังสำหรับการแปลจีน-ไทย ไทย-จีนนั้น
เป็นเพียงส่วนหนึ่งของประโยคหรือสถานการณ์ในการแปลที่ผู้เขียนพบเห็นว่าเป็นปัญหาที่
เกิดขึ้นในการแปล จึงนำมารวบรวมให้ผู้สนใจด้านการแปลใช้เป็นกรณีศึกษาเท่านั้น ในความ
เป็นจริง เนื่องจากเราไม่สามารถเลือกต้นฉบับหรือควบคุมการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงได้
ผู้สนใจการแปลจำเป็นต้องฝึกเลือกต้นฉบับที่ภาษาอ่านยากและมีการลำดับความไม่ตีมาเป็น
แบบฝึกหัดในการแปลบ้าง เพื่อใช้ฝึกพัฒนาทักษะและความสามารถด้านการแปลของตน
ต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ก่อกศักดิ์ ธรรมเจริญกิจ. 2545. **หลักการแปลไทย-จีน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์เงินสยาม.
- นาวรธณ พันธุมธธา. 2551. **ไวยากรณ์ไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โครงการ
เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. 2562. **ภาษากฎหมายไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประพิณ มโนมัยวิบูลย์. 2541. **ไวยากรณ์จีนกลาง**. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราคณะ
อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียา อุรรัตน์. 2539. **การแปลอังกฤษเป็นไทย: แนวคิดและวิธีการ**. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ดวงกมล.
- รัชนิโรจน์ กุลอํารง. 2552. **ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล จากทฤษฎีสู่การ
ปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- วัลยา วิวัฒน์ศร. 2545. **การแปลวรรณกรรม**. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ส.ศิริรักษ์. 2545. **ศิลปะแห่งการแปล**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก.
- สัญญาวิ สายบัว. 2545. **หลักการแปล: กิจกรรมสู่ความเข้าใจ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สัญญาวิ สายบัว. 2550. **หลักการแปล**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุษา โลหจรรย์. 2547. **ชีวิตและงานของพระถังซำจั๋ง**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ภาษาจีน

- 陈福康. 2000. 《中国译学理论史稿（修订本）》. 上海: 上海外语教育出版社.
- 高华丽. 2008. 《翻译教学研究: 理论与实践》. 杭州: 浙江大学出版社.
- 赫胥黎原著、严复译述. 1933. 《天演论》. 上海: 商务印书馆.
- 胡适、姜义华、沈寂. 1993. 《胡适学术文集》. 北京: 中华书局.
- 黄忠廉. 2002. 《变译理论》. 北京: 中国对外翻译出版公司.
- 慧皎等. 1991. 《高僧传合集》. 上海: 上海古籍出版社.
- 梁源灵. 2009. 《秦汉翻译理论与实践》. 重庆: 重庆大学出版社.
- 刘宓庆. 2004. 《口笔译理论研究》. 北京: 中国对外翻译出版公司.
- 鲁迅先生纪念委员会. 1973. 《鲁迅全集》. 北京: 人民文学出版社.
- 罗新璋. 1984. 《翻译论集》. 北京: 商务印书馆.
- 欧阳哲生. 1998. 《胡适文集》(2). 北京: 北京大学出版社.

- 释僧祐.1995.《出三藏记集》. 北京：中华书局.
- 谭国安、梁忠燾、萧榕. 2009.《实用泰汉翻译教程》. 北京：北京语言大学出版社.
- 王述文. 2008.《综合汉语翻译教程》. 北京：国防工业出版社.
- 许钧. 2003.《论翻译》. 武汉：湖北教育出版社.
- 张培基. 1983.《英汉翻译教程》. 上海：上海外语教育出版社.
- 郑和平. 2006.《英译汉使用教程》. 广州：中山大学出版社.
- 中国社会科学院语言研究所词典编辑室. 2016（2017. 5 重印）.《现代汉语词典》（第七版）. 北京：商务印书馆
- 仲伟合、王斌华. 2009.《基础口译》. 北京：外语教学与研究出版社.
- 朱志瑜、朱晓农. 2006.《中国佛籍译论选辑评注》. 北京：清华大学出版社.

ภาษาอังกฤษ

- Newmark, Peter. 1988. **A Textbook of Translation**. London: Prentice Hall International (UK) Ltd.
- Nida, Eugene A., and Charles R. Taber. 1982. **The Theory and Practice of Translation**. Second photomechanical reprint. Leiden E.J. Brill: The United Bible Society.

รายการอ้างอิงตัวอย่างการแปล

- คำกล่าวต้อนรับศาสตราจารย์ ดร.ชีวจันและคณะจากมหาวิทยาลัยหัวเฉียว. 2553.(อัดสำเนา).
- คำกล่าวในพิธีเปิดป้ายสถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2551.(อัดสำเนา).
- คำกล่าวรายงานเปิดการประชุมผู้บริหารระดับสูงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 1. 2545.(อัดสำเนา).

เครือข่ายพุทธิกาทเพื่อพระพุทธรศาสนาและสังคม. 2553. **อังคาร กัลยาณพงศ์ “ความสุขคือ การเรียนรู้”**. [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก:

<http://www.budnet.org/happiness/goodandfamous/22.html>. [วันที่เข้าถึง 11 ธันวาคม 2553]

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2552ก. **ข้อมูลทั่วไป**. [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก:

<http://www.ku.ac.th/about/general.html>. [วันที่เข้าถึง 10 พฤศจิกายน 2552]

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2552ข. **หน่วยงาน**. [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก:

<http://www.ku.ac.th/department/>. [วันที่เข้าถึง 10 พฤศจิกายน 2552] **สเปร์ย์โลชั่นหอมกันยุง**. ม.ป.ป. [แผ่นพับ].

中国传统节日. [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก:

<https://baike.baidu.com/item/%E4%B8%AD%E5%9B%BD%E4%BC%A0%E7%BB%9F%E8%8A%82%E6%97%A5/396100?fr=aladdin> [วันที่เข้าถึง 30 กันยายน 2562]